

Jaarverslag 2018

Stichting

Pensioenfonds

Tandartsen en

Tandarts-specialisten

Verslag over het boekjaar 2018

Inhoud

	Pagina
Voorwoord voorzitter	5
Kerncijfers	7
Verslag van het bestuur	
Het pensioenfonds	9
Financiële positie	10
Toeslagbeleid	13
Communicatie	15
Beleggingsverslag	17
Maatschappelijk verantwoord beleggen	26
Actuariële analyse	28
Uitvoeringskosten	30
Governance	34
Uitbestedingsbeleid	38
Risicoparagraaf	39
Toekomstparagraaf	44
Ondertekening	44
Personalia	45
Raad van toezicht	
Verslag raad van toezicht SPT	49
Reactie bestuur	54
Verantwoordingsorgaan	
Oordeel Verantwoordingsorgaan SPT	55
Reactie bestuur	59

Jaarrekening

Balans	62
Staat van baten en lasten	64
Kasstroomoverzicht	65
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	66
Toelichting op de balans	70
Gebeurtenissen na balansdatum	74
Toelichting op de staat van baten en lasten	75
Resultaatbestemming	78
Risicoparaagraaf	79

Overige gegevens

Statutaire bepaling van resultaatbestemming	89
Actuariële verklaring	90
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	92

Bijlagen

Begrippenlijst	99
Inventarisatie Code Pensioenfondsen	108

Voorwoord voorzitter

Door de goede afspraken die begin 2018 gemaakt zijn met de BPVT kwam de onrust uit de voorgaande jaren op bestuurlijk gebied bij SPT tot bedaren. Het blijkt dat ook bij SPT met wat inspanning van alle kanten een goede en meer evenwichtige samenwerking tussen de diverse organen mogelijk is. Dat alles heeft mede geleid tot de door ons beoogde verlaging van de uitvoeringskosten.

Door deze betrekkelijke rust heeft het bestuur zich volledig kunnen richten op het streven haar missie te realiseren. Het doel daarbij is de nominale uitkeringen aan de deelnemers te borgen met een zo klein mogelijke kans op korten en uitzicht te bieden op een voorwaardelijke jaarlijkse toeslag. Na jaren van stilstand is het SPT gelukt om zowel in 2018 als ook per 1 januari 2019 een toeslag te verlenen. Het beleggingsbeleid dat hieraan ten grondslag ligt is in 2018 door een scenarioanalyse en een ALM-studie nog eens uitvoerig getoetst.

Inmiddels is de pensioenwereld in Nederland flink in beweging. Voortdurende verandering van de spelregels is de nieuwe werkelijkheid. De door DNB aan de financiële instellingen gestelde eisen en het daarmee gepaard gaande toezicht vergen de nodige lenigheid van de bestuurders. De eisen op het gebied van ICT zijn flink opgeschroefd en zorgen ervoor dat wij voortdurend moeten kunnen aantonen dat ook bij onze uitvoerders alles op het gebied van automatisering onder controle is. Daarnaast zorgt de nieuwe Nederlandse IORP II-wetgeving ervoor dat het takenpakket van het bestuur op het gebied van audit en risicobeheersing wordt uitgebreid. Ook wordt er in dat kader een steeds meer actieve opstelling gevraagd van pensioenfonds op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Op de algemene vergadering van deelnemers heeft het bestuur dit onderwerp nader toegelicht. Het bestuur zoekt naar mogelijkheden om meer inzicht te krijgen in de opvattingen van de deelnemers van SPT over dit onderwerp.

Ieder jaar maakt SPT een toekomstanalyse. De uitkomst hiervan is dat nog steeds een beroepspensioenfonds als SPT voor de komende vijf tot tien jaar voor de deelnemers de beste uitvoeringsvorm is als het gaat om relatief lage kosten en het bieden van uitzicht op verhoging van de pensioenen. In het verlengde van deze analyse is het bestuur, mede op advies van het Verantwoordingsorgaan, eind 2018 een onderzoek gestart naar mogelijke alternatieve uitvoeringsvormen voor de toekomst.

Op de meeste hierboven aangemerkte ontwikkelingen in 2018 wordt verder in het verslag van het bestuur aandacht besteed.

Het bestuur bedankt iedereen, van medewerkers van de uitbestedingspartijen tot leden van het Verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht, voor de positieve bijdrage die zij hebben geleverd aan de relatief gunstige ontwikkeling van SPT in 2018 op zowel financieel als bestuurlijk gebied.

Han Bakker
Voorzitter
Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten

Kerncijfers

	2018	2017	2016	2015	2014
Aantal deelnemers					
Pensioengerechtigden	4.356	4.232	4.125	3.921	3.711
Gewezen deelnemers	2.424	2.626	2.829	3.098	3.367
Arbeidsongeschikten	16	19	22	29	37
	6.796	6.877	6.976	7.048	7.115
Financiële gegevens (x € 1000)					
Belegd vermogen	1.836.904	1.880.621	1.918.055	1.792.577	1.888.451
Beleggingsopbrengsten	-8.453	33.617	152.674	4.029	374.198
Pensioenvermogen	1.836.642	1.912.907	1.945.864	1.857.396	1.913.538
Voorziening pensioenverplichtingen	1.667.852	1.689.550	1.773.165	1.739.949	1.740.328
Pensioenuitkeringen	65.957	64.347	62.007	58.510	55.043
Rendement					
Rendement portefeuille	-0,4%	2,0%	8,4%	0,2%	24,1%
Rendement benchmark	-0,3%	2,1%	7,7%	-0,1%	24,2%
Dekkingsgraad (%)					
Actuele dekkingsgraad	110,1%	113,2%	109,7%	106,8%	110,0%
Beleidsdekkingsgraad	113,4%	111,9%	106,8%	107,7%	107,5%
Vereiste dekkingsgraad	108,0%	108,4%	108,5%	109,0%	106,4%
Toeslagverlening ¹⁾					
Pensioengerechtigden	0,67%	0,11%	–	–	–
Gewezen deelnemers	0,67%	0,11%	–	–	–
Arbeidsongeschikten	0,67%	0,11%	–	–	–

1) Toeslagverlening per 1 januari volgend boekjaar

	2018	2017	2016	2015	2014
Kosten pensioenbeheer					
Totale kosten (x € 1.000)	1.856	2.231	1.839	1.663	1.427
Kosten als % belegd vermogen ¹⁾	0,10%	0,12%	0,10%	0,09%	0,08%
Kosten per deelnemer (x € 1) (excl. gewezen deelnemers)	425	525	443	421	385
Kosten per deelnemer (x € 1) (incl. gewezen deelnemers)	273	324	264	236	201
Kosten vermogensbeheer					
Totale kosten, inclusief transactiekosten (x € 1.000)	3.172	4.281	2.710	4.790	4.296
Kosten als % belegd vermogen (incl. transactiekosten) ¹⁾	0,17%	0,22%	0,15%	0,25%	0,25%
Kosten als % belegd vermogen (excl. transactiekosten) ¹⁾	0,15%	0,20%	0,13%	0,17%	0,20%
Transactiekosten als % belegd vermogen ¹⁾	0,02%	0,02%	0,02%	0,08%	0,05%

1) Dit betreft het gemiddeld belegd vermogen.

Verslag van het bestuur

Het pensioenfonds

Profiel

SPT is een beroepspensioenfonds. Sinds 1 januari 1995 treden geen nieuwe deelnemers toe en sinds 1 januari 1997 vindt er geen premiebetaling meer plaats. De minister van SZW heeft de verplichtstelling van SPT met ingang van 4 augustus 2010 ambtshalve ingetrokken.

Statutaire doelstelling

Het fonds heeft ten doel de beroepspensioenregeling uit te voeren en uit dien hoofde ten behoeve van de deelnemers, pensioengerechtigden en aanspraakgerechtigden, voorzieningen bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid of overlijden te treffen volgens bij pensioenreglement te stellen regelen.

Missie

SPT heeft de volgende missie geformuleerd:

- Uitzicht bieden op gemiddeld 1,15% toeslagverlening per jaar op lange termijn.

Visie

Om aan de missie invulling te geven heeft SPT de volgende visie:

- Verhoging van de pensioenen is voor deelnemers van belang voor behoud van koopkracht. De hoogte en ontwikkeling van inflatie is echter niet te voorspellen en SPT kan zich hiertegen niet aantoonbaar effectief indekken. De mate waarin de verhoging gelijke tred houdt met de inflatie is een risico voor de deelnemer;
- Bij evenwichtige belangenafweging wordt rekening gehouden met het pensioenresultaat (koopkracht) per geboortegaargroep;
- Solidariteit moet gebaseerd zijn op collectiviteit, reciprociteit en schaalvoordelen waar in beginsel alle deelnemers van kunnen profiteren. Solidariteit is het delen van beleggingsrisico, langlevensrisico en kosten;
- Grote en kleine pensioenen zijn even belangrijk;
- Een bestuur bestaande uit tandartsen en pensioenprofessionals past bij de organisatie en aard van SPT. Daarnaast biedt de combinatie van professionals en participatie vanuit de achterban een evenwichtige belangenafweging en vergemakkelijkt het de communicatie met stakeholders;
- Lage vermogensbeheerkosten verhogen het rendement;
- Beleggingsrisico wordt gemiddeld op lange termijn beloond, renterisico niet;
- Beleggingsrendement moet op een maatschappelijk verantwoorde manier behaald worden;
- Een gesloten pensioenfonds kan zich relatief weinig risico veroorloven.

Strategie

SPT beoogt de missie te verwezenlijken door middel van de volgende strategie:

- Om de gewenste toeslag mogelijk te maken stuurt SPT op de samenstelling van de beleggingsmix en het risico zoals gemeten door het vereist eigen vermogen. Dit is uiteengezet in het Investment Policy Statement;
- SPT kort bij een slechte financiële positie, indien nodig, de pensioenen in vijf jaar;

- SPT communiceert direct en helder over kansen en risico's door bijvoorbeeld de hoogte en het risico van het pensioenresultaat per geboortejaargroep;
- SPT stuurt actief op kostenbeheersing;
- Om vertrouwen bij de deelnemers te creëren dat hun belangen evenwichtig worden afgewogen, heeft SPT een bestuur bestaande uit zowel tandartsen als uit pensioenprofessionals.

Investment Policy Statement

Het beleggingsbeleid van SPT is vastgelegd in de Investment Policy Statement (IPS), die integraal onderdeel is van de ABTN van het fonds. De IPS wordt regelmatig aangepast om er voor te zorgen dat deze aansluit bij de ontwikkelingen van de wet- en regelgeving en eventuele aanpassingen van het beleggingsbeleid. In december 2018 is de IPS 2019 vastgesteld. Het beleggingsbeleid blijft nagenoeg ongewijzigd. Het merendeel van de wijzigingen betreft wijzigingen en uitwerkingen die niet van invloed zijn op het oorspronkelijke beleggingsbeleid.

Financiële positie

De voorziening pensioenverplichtingen van SPT is ultimo 2018 gebaseerd op de Prognosetafel 2018 van het Actuarieel Genootschap en de ervaringssterfte SPT 2018 die eind 2018 is vastgesteld. De voorziening pensioenverplichtingen is ultimo 2018 vastgesteld op € 1.668 miljoen. De reserves bedragen € 169 miljoen positief.

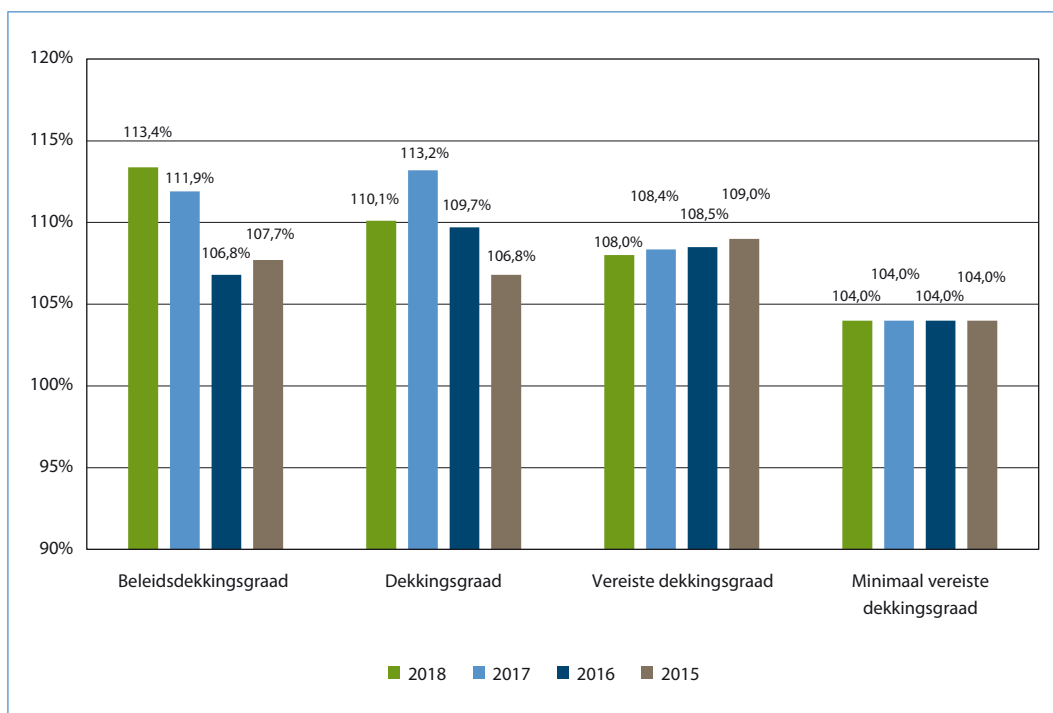
Dekkingsgraad

In de eerste drie kwartalen van 2018 liep de dekkingsgraad van SPT op. Door de forse daling van de financiële markten is de actuele dekkingsraad in het vierde kwartaal gedaald naar 110,1%. Per saldo is de actuele dekkingsgraad in 2018 met 3,1% gedaald. De beleidsdekkingsgraad –de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden– is ten opzichte van ultimo 2017 met 1,5%-punt gestegen naar 113,4%.

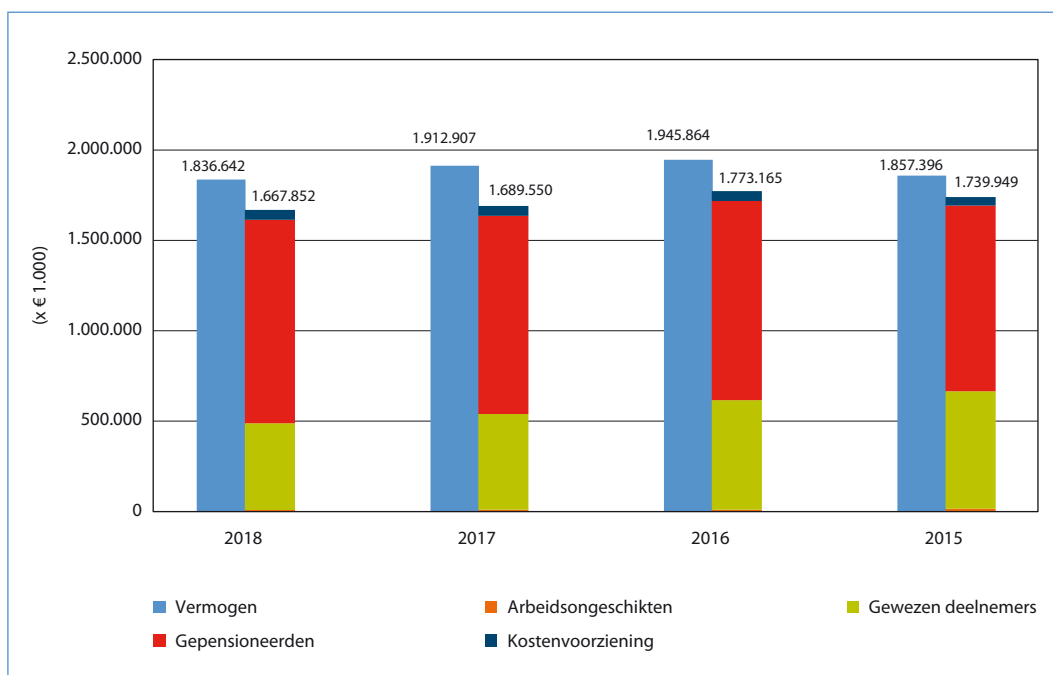
Voor het pensioenfonds zijn de volgende dekkingsgraaddefinities van belang:

- Actuele dekkingsgraad: deze dekkingsgraad wordt berekend met behulp van de rentetermijnstructuur van DNB waar de marktrente en de UFR in verwerkt is. Deze bedraagt per 31 december 2018 110,1%;
- Beleidsdekkingsgraad: dit is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. Pensioenfonds moeten beslissingen zoals verhoging of korting baseren op de beleidsdekkingsgraad. Deze bedraagt op 31 december 2018 113,4%;
- Marktdekkingsgraad: de dekkingsgraad op basis van marktrente (zonder UFR) bedraagt op 31 december 2018 109,7%. Deze dekkingsgraad wordt gebruikt voor de sturing en toetsing van het renteafdekkingsbeleid;
- Reële dekkingsgraad: de reële dekkingsgraad wordt berekend als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de beleidsdekkingsgraad voor volledige toeslagverlening volgens toeslagmatrix. De reële dekkingsgraad bedraagt per 31 december 2018 93,7%;
- De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,0% ultimo 2018;
- De vereiste dekkingsgraad wordt bepaald op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille. Ultimo 2018 bedraagt de vereiste dekkingsgraad 108,0%. Aangezien de beleidsdekkingsgraad gedurende 2018 hoger is geweest dan de vereiste dekkingsgraad is het fonds niet in een situatie van tekort geweest.

Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad zien.

De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorziening ultimo jaar weer.

Kostenvoorziening

Het bestuur heeft besloten om de kostenvoorziening eens in de twee jaar te herijken. Ultimo 2017 is de kostenvoorziening verhoogd. In 2018 is er geen aanleiding geweest om de kostenvoorziening tussentijds te herijken.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets, die een pensioenfonds jaarlijks moet uitvoeren, toetst de financiële opzet van het fonds en toetst of het verwachte pensioenresultaat voldoet aan de door het fonds gestelde normen onder verschillende scenario's. Deze scenario's worden door DNB voorgeschreven. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Het pensioenfonds zelf definieert hoe ver het pensioenresultaat mag wegzakken. Als uit de uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet langer wordt voldaan aan de vastgestelde ondergrenzen treedt het bestuur in overleg met het Verantwoordingsorgaan om te bezien of maatregelen genomen moeten worden.

In de haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het pensioenfonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt voor een groot aantal economische scenario's. De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat.

Met de uitvoering van de jaarlijkse haalbaarheidstoets per 1 januari 2018 heeft het bestuur aangetoond dat nog steeds aan de grenzen die in 2015 zijn vastgesteld wordt voldaan:

- Het verwachte pensioenresultaat, startend vanuit de beleidsdekkingsgraad per 1 januari 2018, bedraagt 93,1% (vastgestelde ondergrens 79,1%);
- Startend vanuit de actuele dekkingsgraad bedraagt de afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slecht weer scenario (het 5% percentiel) 16,7% en dat is minder dan het vastgestelde maximum van 37,2%.

ALM-studie

Het bestuur heeft in 2018 een ALM-studie uit laten voeren met de volgende doelstelling:

- Inzicht verkrijgen in de financiële ontwikkelingen van het fonds onder verschillende scenario's;
- Inzicht verkrijgen in de belangrijkste risico's van het fonds, in het bijzonder de kans op dekkingstekort, de kans op onvolledige toeslagverlening en de kans op korten;
- Inzicht verkrijgen in de evenwichtigheid van de verdeling van het pensioenresultaat over de verschillende generaties deelnemers;
- Het optimaliseren van het beleggingsbeleid van het fonds rekening houdende met het bovenstaande.

Het fonds heeft eerst een oriëntatiefase doorlopen waarbij samen met de adviseurs van vermogensbeheerder Cardano scenario's zijn besproken en gebruikt om de robuustheid van het beleggingsbeleid te beoordelen. Daarbij is onder meer gekeken naar stress-scenario's, zoals sterk oplopende inflatie en rente (inflatie), of sterk dalende rendementen op zakelijke waarden (deflatie/stagflatie).

Vervolgens heeft het bestuur samen met de adviseurs van Sprenkels & Verschuren de uitgangspunten en economische parameters vastgesteld. Op basis daarvan zijn zowel op stochastische als op deterministische wijze verschillende beleidsvarianten doorgerekend.

Gezien het gesloten karakter van het fonds heeft het bestuur de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Het waarmaken van de missie van het fonds om de pensioenen op lange termijn met gemiddeld 1,15% te kunnen verhogen, met inbegrip van inhaalindexatie;
- Lage dekkingsgraad: de kans op een dekkingsgraad minder dan 100% dient minder te bedragen dan 1%;
- Kans op korten: de kans op korten dient minder te bedragen dan 1%;
- Maximale korting: de gemiddelde korting, ingeval van korten, dient minder te bedragen dan 5%;
- Het pensioenresultaat is evenwichtig verdeeld over de verschillende generaties deelnemers.

De belangrijkste conclusies uit de ALM-studie 2018 zijn als volgt:

- De uitkomsten van het huidige beleidskader voldoen aan bovenstaande beoordelingscriteria, zowel wat betreft de realisatie van de toeslagambitie als ten aanzien van de kans op korten en de omvang van een eventuele korting;
- De vrijval van de solvabiliteitsopslag vormt een belangrijke financieringsbron om op termijn de toeslagverlening mogelijk te maken;
- Het pensioenresultaat blijkt evenwichtig verdeeld te zijn over de verschillende generaties.

De resultaten van de ALM-studie zijn uitgebreid besproken met het Verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht en de BPVT.

Ten aanzien van het beleggingsbeleid heeft het bestuur geconcludeerd dat het huidige beleid voldoet om de doelstellingen van het fonds te bereiken. Dit betekent dat de strategische asset allocatie is gehandhaafd op 65% matching, 20% aandelen en 15% bedrijfsobligaties. Ook is besloten om de renteafdekking te handhaven op 85%.

Naar aanleiding van de ALM-studie is besloten om nader onderzoek te doen naar verdere diversificatie van de return portefeuille. Hierbij zal onder meer gekeken worden naar Emerging Market Debt, Emerging Equity en High Yield. Dit onderzoek zal in 2019 worden afgerond.

Oordeel van het bestuur over de financiële positie

Het jaar 2018 is gekenmerkt door grote volatiliteit op de financiële markten. Na een stijging gedurende de eerste drie kwartalen zijn de beurzen in het vierde kwartaal fors terugggevallen. Per saldo zijn de beurzen in 2018 wereldwijd met 11% procent gedaald. Ook de rente is in 2018 licht gedaald. De economische omgeving was derhalve erg ongunstig voor langetermijn beleggers, zoals pensioenfondsen. Ook SPT heeft last gehad van deze ontwikkelingen met als gevolg een –beperkt– negatief rendement op de beleggingen van 0,4%.

Het relatief defensieve beleggingsbeleid (20% allocatie naar aandelen) en de relatief hoge mate van rente-afdekking (85%) zorgt ervoor dat de dekkingsgraad van SPT minder gevoelig is voor marktvolatiliteit. Het bestuur constateert dat SPT, als gevolg hiervan, minder last heeft gehad van deze negatieve ontwikkelingen en dat de gerealiseerde resultaten nagenoeg in lijn zijn met de benchmark.

Toeslagbeleid

De ambitie van SPT is om deelnemers uitzicht te bieden op gemiddeld 1,15% verhoging van de pensioenen per jaar op lange termijn.

Verhoging is afhankelijk van de financiële positie. SPT verhoogt de pensioenen alleen als er genoeg reserves zijn en de financiële positie dus goed genoeg is. Daarbij moet SPT rekening houden met de wettelijke regels. Daarin staat onder meer dat een pensioenfonds de pensioenen pas mag verhogen als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%.

Het bestuur beslist in het vierde kwartaal van het kalenderjaar in hoeverre per eerstvolgende 1 januari toeslag wordt verleend op de premievrije aanspraken en op de ingegane pensioenen. Het besluit tot toeslagverlening wordt gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad ultimo derde kwartaal van het kalenderjaar. Toeslagverlening is voorwaardelijk. De toeslagverlening wordt gefinancierd uit de middelen van het fonds. Voor toeslagen is geen bestemmingsreserve gevormd.

De (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden kunnen geen rechten ontleen aan een verhoging in enig jaar, noch aan de verwachting voor de komende jaren.

Bij de invulling van het toeslagbeleid zijn de volgende uitgangspunten en wettelijke kaders van toepassing:

- De toeslagambitie is 1,15% per jaar;
- Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% verleent SPT geen toeslag;
- Door de toekenning van toeslagen mag de beleidsdekkingsgraad nooit onder de 110% dalen;
- Voor de vaststelling van de hoogte van de toeslag zal het fonds uitgaan van de beleidsdekkingsgraad ultimo september van dat jaar;
- De sinds 2015 gemiste toeslagen kunnen worden ingehaald indien die toeslagverlening geen gevolgen heeft voor de reguliere toeslagverlening in de toekomst, de beleidsdekkingsgraad het niveau van het vereist eigen vermogen, bedoeld in artikel 132 (Wvb), behoudt en in enig jaar ten hoogste een vijfde van het vermogen dat voor deze toeslagverlening beschikbaar is, wordt aangewend;
- De in enig jaar toe te kennen toeslag wordt als volgt vastgesteld: de omvang van het voor toeslagverlening beschikbare vermogen boven de beleidsdekkingsgraad van 110% wordt bepaald. Vervolgens wordt de hoogte van de maximaal te geven toeslag zodanig bepaald dat, wanneer deze jaarlijks wordt toegekend, de contante waarde van alle toeslagen gelijk is aan de hoogte van dit vermogen. De hierbij gehanteerde discontovoet is gelijk aan het maximaal verwachte netto rendement op aandelen zoals vastgesteld door de commissie parameters.

Het toeslagkader zoals weergegeven in de onderstaande tabel fungeert als richtlijn voor het bestuur bij de toekenning van toekomstige toeslagen:

Grenzen	Besluit
Beleidsdekkingsgraad < 110%	Er wordt geen toeslag verleend.
Beleidsdekkingsgraad > 110%	De reguliere toeslag bedraagt maximaal 1,15%, maar nooit meer dan conform de rekenregels van het wettelijk kader toekomstbestendig toegekend kan worden.
Inhaaltoeslag	De sinds 2015 gemiste toeslagen kunnen worden ingehaald indien die toeslagverlening geen gevolgen heeft voor de reguliere toeslagverlening in de toekomst (zie vorige regel), de beleidsdekkingsgraad het niveau van het vereist eigen vermogen, bedoeld in artikel 132 (Wvb), behoudt en in enig jaar ten hoogste een vijfde van het vermogen dat voor deze toeslagverlening beschikbaar is, wordt aangewend.

Toeslagverlening

Na de verhoging per 1 januari 2018 van 0,11% heeft SPT de pensioenuitkeringen en pensioenaanspraken ook per 1 januari 2019 kunnen verhogen. Deze verhoging bedroeg 0,67%. Dit zijn weliswaar bescheiden verhogingen, maar toch een goed signaal richting de deelnemers na jaren van stagnatie en zelfs korting op de pensioenaanspraken. Een van de conclusies uit de ALM-studie 2018 is dat de toeslagambitie van gemiddeld 1,15% op de lange termijn kan worden verwezenlijkt.

De sinds 2015 gemiste toeslagen zijn:

Toeslag over ¹⁾	Toeslag-ambitie	Toeslag-verlening	Gemiste toeslag
2015	0,85%	0,00%	0,85%
2016	1,15%	0,00%	1,15%
2017	1,15%	0,11%	1,04%
2018	1,15%	0,67%	0,48%

De cumulatief gemiste toeslag bedraagt 3,52%.

Communicatie

Communicatiebeleidsplan

Sinds 2017 is het communicatiebeleidsplan 2017-2019 van kracht. Hierin zijn de hoofdlijnen beschreven van het beleid op het gebied van communicatie en voorlichting en is aangegeven op welke wijze het fonds aan zijn communicatieverplichtingen voldoet.

Onderdeel van dit communicatiebeleidsplan is de inrichting van een deelnemerspanel. Met dit panel wil het bestuur meer zicht krijgen op de informatiebehoefte van de deelnemers. Ook wil het bestuur hiermee de betrokkenheid van de deelnemers bij SPT vergroten. Het deelnemerspanel is eind 2018 van start gegaan en wordt in 2019 verder uitgebreid. De resultaten van de eerste panelbeoordelingen zijn begin 2019 gedeeld met de panelleden.

Communicatie aan deelnemers, pensioengerechtigden en slapers

SPT stelt jaarlijks een jaarkalender op met communicatie-activiteiten die voortvloeien uit het communicatiebeleidsplan. In deze kalender zijn de belangrijkste (periodieke) momenten opgenomen waarop de deelnemers worden geïnformeerd over de pensioenregeling en het fondsbeleid. De website van SPT wordt gedurende het jaar actueel gehouden. De kosten voor het verzenden van de informatie aan de deelnemers worden zo veel mogelijk beperkt door de informatie via digitale kanalen aan te bieden.

In het verslagjaar heeft het fonds van de volgende communicatie-uitingen gebruik gemaakt:

- Publicatie van diverse informatie op de website (zoals jaarverslag, toeslagverlening, informatie over de dekkingsgraad, pensioen gerelateerde onderwerpen);
- Digitale nieuwsbrieven;
- Verzending verkort jaarverslag 2017;
- Verzending UPO aan (gewezen) deelnemers;
- E-mail alerts met nieuwsupdates;
- E-mail alerts naar het deelnemerspanel;
- Brief aan deelnemers over toeslagverlening per 1 januari 2019.

¹⁾ De toeslag wordt toegekend per 1 januari van het volgende jaar

In 2018 heeft SPT een onderzoek laten uitvoeren naar het bereik van de digitale nieuwsbrieven en e-mailalerts ten opzichte van een benchmark. Deze benchmark bestond uit het gemiddelde bereik van digitale nieuwsbrieven en e-mailalerts van andere pensioenfondsen. Uit het onderzoek blijkt dat SPT hoger scoort dan de benchmark op het openen van deze digitale mailings en het doorklikken op hyperlinks binnen de mailings.

SPT verkiest digitale communicatie boven communicatie per post. Door de invoering van de AVG moeten deelnemers (opnieuw) expliciet toestemming geven voor het gebruik van hun e-mailadressen voor communicatie. Aan deelnemers die geen toestemming hebben gegeven voor gebruik van hun e-mailadres wordt de communicatie per post verstuurd. In iedere uiting per post wordt aan de deelnemers gevraagd hun e-mailadres op te geven.

Pensioen1-2-3, Pensioenschets en Pensioenvergelijker

Pensioen 1-2-3 is een digitaal communicatiemiddel dat iedere pensioenuitvoerder op grond van de Wet pensioencommunicatie moet gebruiken. Dit document bestaat uit drie lagen. De deelnemer krijgt gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreider beschreven. Laag 3 bestaat uit documenten die bij de regeling horen, zoals het pensioenreglement.

De Pensioenschets is een interactieve tool die de deelnemer in staat stelt om te kunnen beoordelen of zijn pensioenvoorziening toereikend is.

De Pensioenvergelijker is een checklist die de deelnemer helpt om twee regelingen met elkaar te vergelijken. SPT heeft de Pensioenvergelijker gevuld met informatie over de eigen pensioenregeling.

Pensioen 1-2-3, de Pensioenschets en de Pensioenvergelijker zijn te vinden op de website van SPT.

Beleggingsverslag

Beleggingsbeleid

Algemeen

Doelstelling van het beleggingsbeleid is het pensioenvermogen dusdanig te beleggen dat (a) met een grote mate van zekerheid de nominale pensioenen uitgekeerd kunnen worden en dat (b) op lange termijn de toeslagambitie van het fonds van 1,15% gemiddeld per jaar waargemaakt kan worden. Hierbij spelen risico, kwaliteit en diversificatie een belangrijke rol. Uitgangspunten bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het risicobudget en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Asset Liability Management studie 2018

In 2018 heeft het fonds een Asset Liability Management (ALM) studie laten uitvoeren. Op basis van deze studie is besloten om het beleggingsbeleid op hoofdlijnen (strategische mix, rente afdekking) ongewijzigd te laten. Dit is vastgelegd in de IPS 2019 van het fonds. Verder is besloten om onderzoek te doen naar een mogelijk verdere verfijning van de portefeuille, in het bijzonder de return portefeuille. Hierbij zal gekeken worden naar Emerging Market Debt, Emerging Market Equity en High Yield.

Matching- en returnportefeuilles

De inrichting van de portefeuillestructuur is gebaseerd op de doelstellingen en risicokaders van het pensioenfonds. De strategische normwegingen van de portefeuillestructuur bestaan uit: 65% matchingportefeuille en 35% returnportefeuille.

De matchingportefeuille is gericht op de uitvoering van (een deel van) de strategische renteaafdekking. Naast renteswaps worden in deze portefeuille obligaties en posities in geldmarktfondsen aangehouden om onder andere te kunnen voldoen aan de onderpandverplichtingen van deze renteswaps. Met deze portefeuille wordt geen outperformance doelstelling nagestreefd. De benchmark voor de matchingportefeuille is gebaseerd op de jaarlijkse uitkeringsprognose. Doelstelling van de matchingportefeuille is het afdekken van 85% van de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Hierbij wordt rekening gehouden met de rentegevoeligheid van de bedrijfsobligatieportefeuille in de returnportefeuille.

De matchingportefeuille is opgebouwd uit staatsobligaties met een rating van AA- of hoger (Nederland, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Finland en België) en euro renteswaps die alleen met solide tegenpartijen worden/zijn afgesloten. Kasgelden worden in een tweetal geldmarktfondsen aangehouden. Er vindt dagelijkse bewaking van het onderpand plaats door de aangestelde vermogensbeheerder.

De returnportefeuille beoogt de toeslagambitie van het pensioenfonds te realiseren en bestaat uit een breed gespreide wereldwijd belegde aandelenportefeuille en een euro bedrijfsobligatieportefeuille. De rentegevoeligheid van dit deel van de returnportefeuille wordt meegenomen bij de berekening van het afdekkingspercentage van het renterisico.

Marktontwikkelingen

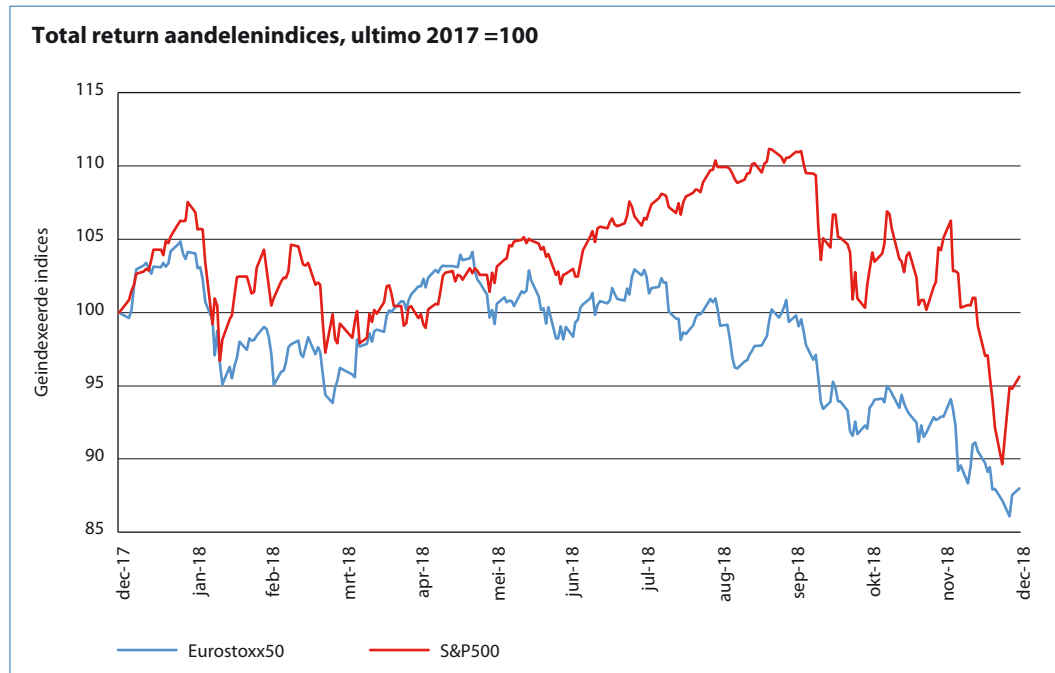
Economische ontwikkelingen

2018 was een volatiel jaar en anders dan de voorspoedige omgeving van voorgaande jaren die gekenmerkt werden door sterke groei en lage inflatie. Per saldo was sprake van een iets afnemende groei ten opzichte van 2017. Veel politieke onzekerheden, zoals Brexit en een potentiële handelsoorlog tussen Amerika en China waren hiervoor de belangrijkste oorzaken. De Amerikaanse economie presteerde het beste met een groei van 3% voor 2018. In Europa vertraagde de groei tot iets minder dan 2%, hetgeen iets onder de verwachting lag, na het goede sentiment in 2017. Ondanks de wat afzwakende groei verhoogde de Federal Reserve de rentevoet vier keer tot 2,5%. Ook de Europese Centrale Bank kondigde aan minder liquiditeit in het financiële systeem te gaan brengen en te zullen stoppen met het opkopen van obligaties.

Aandelen

Terugkijkend bleek 2018 een heel slecht jaar voor aandelen-beleggers door de forse correctie op de beurzen in het laatste kwartaal. Angst voor het einde van de bullmarkt door afzwakkende groei, handelsgeschillen tussen de VS en China en de verhogingen van de rente zorgden voor negatieve rendementen over 2018.

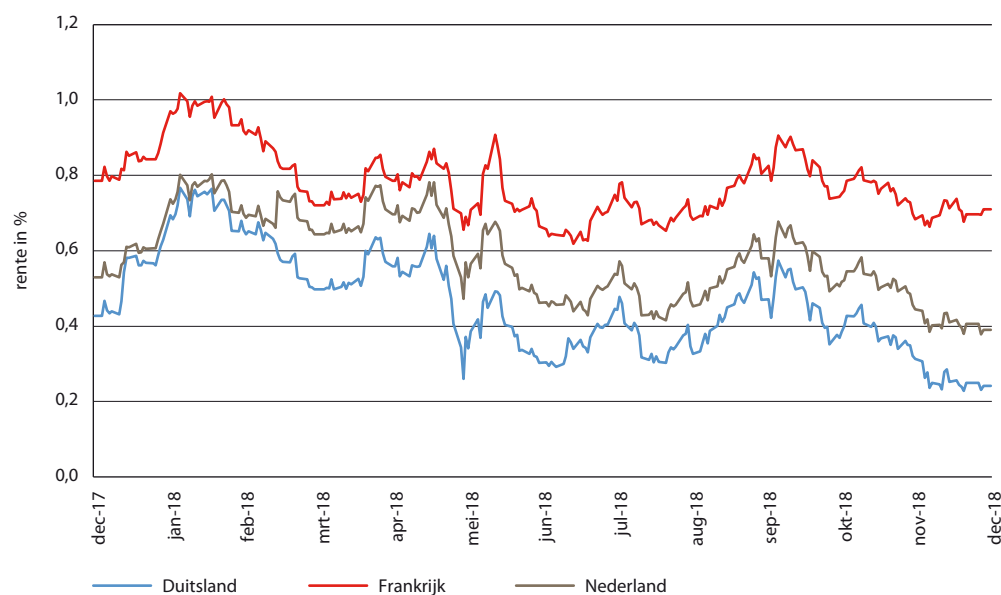
Wereldwijd daalden aandelen met 11,2%, het slechtste resultaat sinds de financiële crisis. De Amerikaanse Standards & Poor's (S&P500) liet in USD een daling zien van ruim 6%, terwijl de Europese aandelen (Eurostoxx50) in € gemeten, zelfs ruim 13% daalden

Rente

Ook in 2018 daalden de rentes op staatsobligaties, waardoor er een klein positief rendement op deze categorie werd behaald. De creditmarkten hadden daarentegen hun slechtste jaar sinds 2008, door oplopende spreads. In 2018, daalden de swaprentes ongeveer 10 basispunten, terwijl de rente voor de hele korte looptijden iets steeg. De rente op 10-jaars Nederlandse staatsobligaties daalde in 2018 met ca. 15 basispunten.

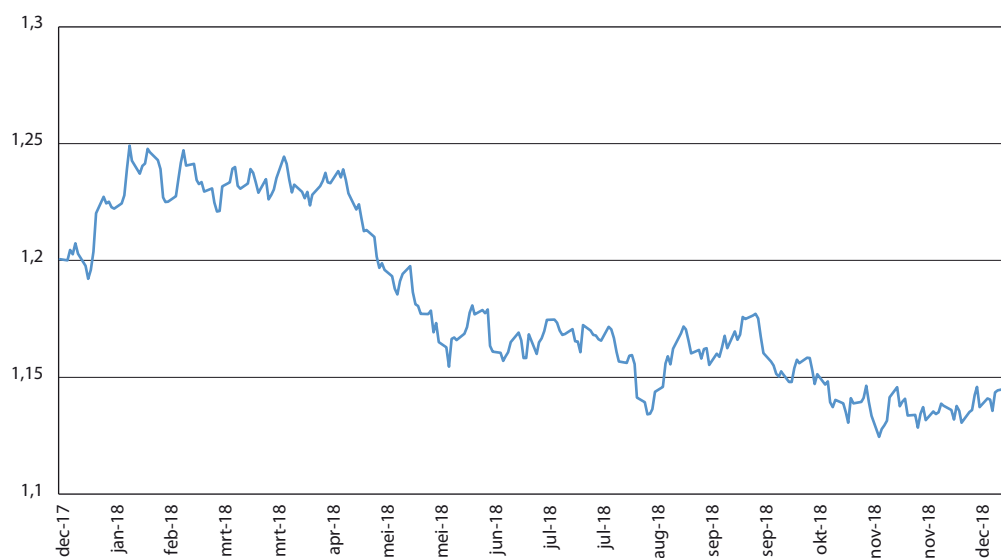
Ontwikkeling 10-jaars rente eurozone

Vreemde valuta

Nadat de euro in 2017 steeds sterker was geworden ten opzichte van de Amerikaanse dollar, keerde dit beeld weer in 2018. In 2018 daalde de EUR/USD van 1,20 naar iets onder de 1,15 na in het eerste kwartaal nog 1,25 te hebben bereikt. Over geheel 2018 daalde de euro daarmee bijna 5% in waarde ten opzichte van de Amerikaanse dollar.

EUR/USD

Beleggingsportefeuille

De beleggingsportefeuille van SPT is per 31 december 2018 als volgt samengesteld:

Feitelijke en strategische mix per 31 december 2018

Beleggingscategorie	Feitelijke verdeling in mln	Feitelijke verdeling in %	Strategische verdeling in %
Matching	€ 1.193	65,2%	65%
Credits	€ 282	15,4%	15%
Aandelen ¹⁾	€ 355	19,4%	20%
Totaal	€ 1.830	100%	100%

Re-balancing beleid

Eens per jaar vindt re-balancing plaats van de portefeuille en wordt de feitelijke verdeling in lijn gebracht met de normweging. De re-balancing vindt in principe plaats in het eerste kwartaal van het jaar. Door de daling van de rente is de allocatie naar de matching portefeuille in 2018 gestegen ten opzichte van de normweging, terwijl de allocatie naar aandelen is gedaald als gevolg van de terugval van de aandelenbeurzen.

Matchingportefeuille

In 2018 is de rente voor SPT per saldo licht gedaald: van gemiddeld 1,2% naar gemiddeld 1,1% (op basis van de swaprente). Als gevolg van de daling van de rente is op de matchingportefeuille een positief rendement behaald van 2,6%, in lijn met de stijging van de verplichtingen. Over het afgelopen jaar was de effectieve renteafdekking met 72% beperkt lager dan de doelstelling van 85%. De belangrijkste reden hiervoor is het uitlopen van de credit spreads.

Per 31 december 2018 bedraagt de renteafdekking van de portefeuille 86,4% op basis van de swaprente, met inbegrip van de bedrijfsobligaties.

Returnportefeuille

Op de returnportefeuille is een negatief rendement behaald van -5,6%, per saldo iets beter dan de benchmark (-6,0%). De returnportefeuille betreft 35% van de SPT-portefeuille en bestaat voor 20% uit aandelen en 15% uit bedrijfsobligaties (credits).

De aandelenportefeuille behaalde een negatief rendement van -9,3%, per saldo iets beter dan de benchmark (-9,7%). Dit betreft het resultaat inclusief valuta-afdekking. De meeste vreemde valuta zijn in 2018 geapprecieerd ten opzichte van de euro. De US Dollar is bijvoorbeeld geapprecieerd van 1,20 naar 1,15 EUR/USD, ofwel een stijging met ca. 5%. Aangezien het fonds valutarisico zoveel mogelijk afdekt heeft de stijging van de dollar in dit geval geen positief effect gehad op het rendement van de aandelenportefeuille. Het rendement zonder valuta-afdekking bedraagt -4,8%

Ondanks de lichte daling van de rente is op de credits een negatief rendement behaald van -0,4%, per saldo iets beter dan de benchmark (-0,9%). Dit werd vooral bereikt door een goede selectie van emittenten en een goede sectorallocatie. Het effect van de rentepositionering was per saldo nihil. In 2018 is de portefeuille omgezet in een volledig discretionaire portefeuille, waarbij de posities in credit fondsen zijn omgezet in individuele titels.

¹⁾ Aandelen inclusief valutahedge

Totaalrendement

Het totaalrendement van de portefeuille bedraagt -0,4%, nagenoeg in lijn met de benchmark (-0,3%).

Rendement 2018

Beleggingscategorie	Portefeuille rendement	Benchmark rendement	Relatieve performance
Matching	2,6%	2,8%	-0,2%
Aandelen	-9,3%	-9,7%	0,4%
Credits	-0,4%	-0,9%	0,5%
Totaal	-0,4%	-0,3%	-0,1%

De matchingportefeuille kent geen rendementsdoelstelling maar heeft als doel 85% van het renterisico af te dekken. Deze doelstelling is gedeeltelijk gehaald met een gemiddelde ex-post afdekking van het renterisico in 2018 van 72%. Uitgedrukt op de totale verplichtingen bedraagt de afwijking slechts 0,3%. Dit wordt grotendeels verklaard door het oplopen van de creditspreads.

Rendement over de afgelopen vijf jaar

Het rendement over de afgelopen 5 jaar heeft zich als volgt ontwikkeld.

5-jaars rendement

Jaar	Portefeuille rendement	Benchmark rendement	Relatieve performance
2014	24,1%	24,2%	-0,1%
2015	0,2%	-0,1%	0,3%
2016	8,4%	7,7%	0,7%
2017	2,0%	2,1%	-0,1%
2018	-0,4%	-0,3%	-0,1%
Gemiddeld per jaar (meetkundig)	6,5%	6,3%	0,2%

Het fonds heeft de afgelopen 5 jaar een gemiddeld rendement behaald van 6,5% ten opzichte van een benchmark rendement van 6,3%. Gezien het passieve karakter van de beleggingsportefeuille is de doelstelling van het fonds om een rendement te behalen dat in lijn ligt met de benchmark. Er wordt derhalve niet gestreefd naar outperformance. Bovenstaande tabel laat zien dat het gemiddeld rendement dicht bij de benchmark ligt.

Ontwikkeling van de dekkingsgraad

Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad (op UFR-basis) is het afgelopen jaar gedaald van 113,2% naar 110,1%. Onderstaande tabel laat het verloop van de dekkingsgraad zien.

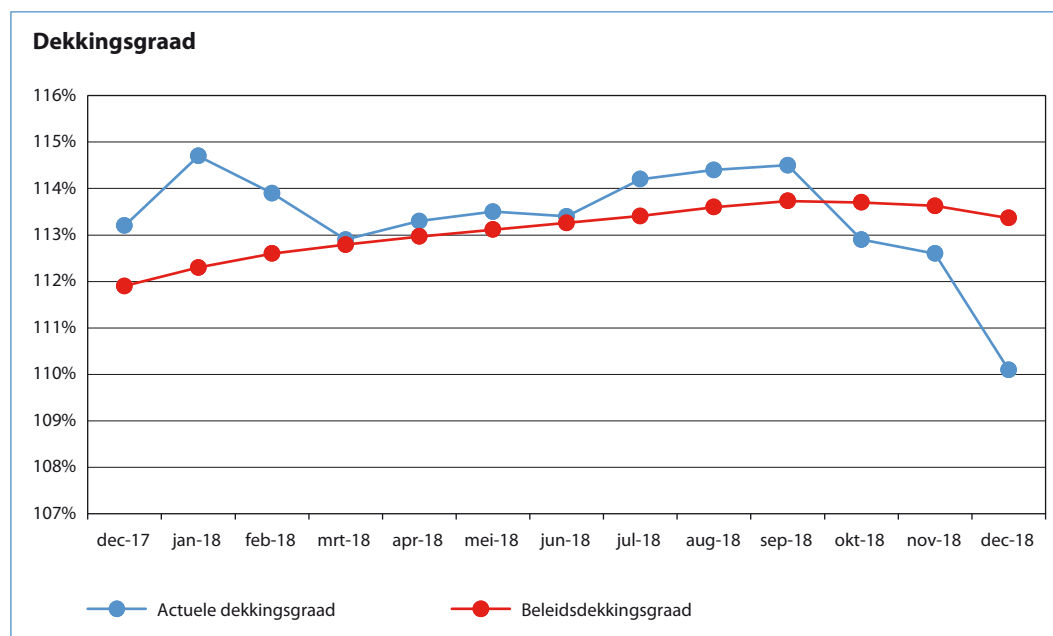
Verloop dekkingsgraad	Dekkingsgraad
Dekkingsgraad per 31 december 2017	113,2%
Beleggingsopbrengsten	-3,4%
Uitkeringen	+ 0,6%
Toeslagverlening	-0,7%
Overige mutaties technische voorziening	+ 0,7%
Andere oorzaken	-0,3%
Dekkingsgraad per 31 december 2018	110,1%

Per saldo is de actuele dekkingsgraad met 3,1% gedaald.

Gemiddelde rente op voorziening pensioenverplichtingen van SPT	31 dec 2017	31 dec 2018
Swaprente	1,2%	1,1%
DNB rentetermijnstructuur (inclusief UFR)	1,3%	1,2%

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is in 2018 gestegen van 111,9% naar 113,4%.

Evaluatie verwacht rendement

De missie van SPT is om uitzicht te bieden op gemiddeld 1,15% verhoging per jaar op lange termijn. Deze verwachting is gebaseerd op een dekkingsgraad van 100% en de asset allocatie in de IPS 2018. De onderstaande tabel vergelijkt het verwachte rendement met de realisatie in 2018.

Vergelijking rendement bij dekkingsgraad 100%	Allocatie	Verwacht	Gerealiseerd
	IPS 2018		
Matchingportefeuille	65%	1,4%	+2,6%
Aandelen	20%	6,4%	-9,3%
Credits	15%	2,3%	-0,4%
Gewogen gemiddelde		2,55%	-0,2%
Pensioenverplichtingen		1,4%	+2,8%
Overrendement/(tekort)		1,15%	-3,0%

Uit het bovenstaande blijkt dat de doelstelling wat betreft het overrendement in 2018 niet is gehaald.

De beleidsdekkingsgraad was op de peildatum van 30 september 2018 113,7%, en daarmee voldoende om een verhoging van de pensioenaanspraken mogelijk te maken. Deze zijn per 1 januari 2019 verhoogd met 0,67%.

De toeslagverlening is ten laste gebracht van de reserves. De actuele dekkingsgraad is per saldo gedaald van 113,2% naar 110,1%.

Scenarioanalyse

In de scenarioanalyse wordt de impact op de dekkinggraad aangeduid in geval van een renteschok, aandelenschok of een combinatie van beide. Onderstaande tabel laat de scenarioanalyse zien op basis van de DNB-rentetermijnstructuur inclusief UFR.

31 december 2018

Scenario Tabel Dekkingsgraad UFR		Rendement zakelijke waarden				
Parallele verschuiving UFR curve		-25,0%	-12,5%	0,0%	12,5%	25,0%
	-0,50%	103,9%	106,4%	108,9%	111,4%	114,0%
	-0,25%	104,3%	106,9%	109,5%	112,1%	114,7%
	0,00%	104,7%	107,4%	110,1%	112,8%	115,4%
	0,25%	105,2%	108,0%	110,7%	113,5%	116,2%
	0,50%	105,7%	108,6%	111,4%	114,3%	117,1%

	< Minimaal Vereiste dekkinggraad
	< Vereiste dekkinggraad
	> Vereiste dekkinggraad

In de scenariotabel worden parallelle verschuivingen toegepast op de UFR-curve en daarnaast vaste schokken toegepast op de portefeuille zakelijke waarden. Hierbij wordt uitgegaan van de feitelijke portefeuille van het pensioenfonds per 31 december 2018.

Een voorbeeld hierbij is een daling van 12,5% van de zakelijke waarden portefeuille en een daling van de UFR-curve met 50 basispunten. Deze verschuiving leidt tot een dekkinggraad van 106,4%.

Uit de scenariotabellen blijkt dat de actuele dekkinggraad van SPT meer gevoelig is voor daling van het rendement op zakelijke waarden dan voor een parallelle daling van de rentecurve. Dit is voor het bestuur een gegeven dat volgt uit de bewuste keuzes die het bestuur gemaakt heeft in het beleggings- en risicobeleid. Naar aanleiding van deze tabellen zullen dus geen maatregelen getroffen worden om de effecten van daling respectievelijk verschuiving te mitigeren.

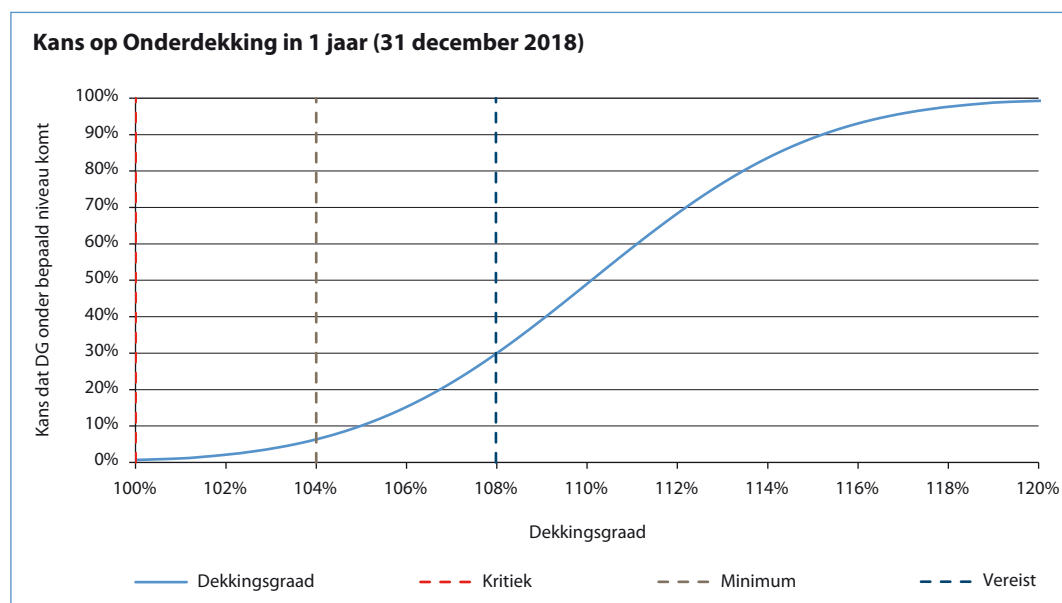
Kans op onderdekking

De waarschijnlijkheidsberekening heeft de UFR-dekkingsgraad als startpunt. De beweeglijkheid van de dekkingsgraad is bepaald op basis van het Strategisch VEV in evenwicht. Hierbij is uitgegaan van een normale verdeling, waarvan ook impliciet wordt uitgegaan in het DNB VEV model.

In onderstaande grafiek wordt weergegeven met welke waarschijnlijkheid de dekkingsgraad van SPT binnen 1 jaar onder specifieke dekkingsgraadniveaus komt. De verticale stippellijnen geven de belangrijkste niveaus weer.

31 december 2018

– Actuele dekkingsgraad UFR	110,1%
– Kans dekkingsgraad onder 100%	0,6%
– Kans dekkingsgraad onder Minimum Vereiste Dekkingsgraad (104%)	6,3%
– Kans dekkingsgraad onder Vereiste Dekkingsgraad (108%)	29,8%

De kans op korting van 0,6% is conform de doelstelling uit de ALM.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Van pensioenfondsen wordt verwacht dat zij een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid formuleren en implementeren.

SPT heeft de volgende overtuigingen met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen:

- Een pensioenfonds is een institutionele, langetermijn belegger met als primair doel om pensioenuitkeringen te doen aan haar deelnemers. Het fonds heeft een fiduciaire verantwoordelijkheid om het vermogen op een maatschappelijk verantwoorde manier te beleggen.
- Maatschappelijk verantwoord beleggen hoeft geen rendement te kosten, maar het is ook niet een bron van extra rendement.
- In het beleggingsbeleid moet aansluiting gevonden worden bij de 10 principes van de United Nations Global Compact Principles.
- Beleggingen in controversiële wapens en in de tabaksindustrie worden uitgesloten.

Het maatschappelijk verantwoorde beleggingsbeleid wordt vormgegeven door het fonds door de beleggingen die niet aan de criteria voldoen, uit te sluiten.

Het afgelopen jaar is gebleken dat het effect van het hanteren van een uitsluitingenlijst van beperkte invloed is geweest op de performance.

Uitsluitingenbeleid

SPT kiest in haar beleggingsbeleid vooralsnog voor een uitsluitingenbeleid. Dit betekent dat de portefeuilles worden gescreend op basis van de uitgangspunten van de beleggingsovertuigingen. Ondernemingen die niet voldoen aan de uitgangspunten van United Nations Global Compact Principles of betrokken zijn bij controversiële wapens of de tabaksindustrie worden uitgesloten.

De screening wordt uitgevoerd door de MSCI, een data leverancier die per kwartaal een overzicht opstelt van de ondernemingen die niet aan de eisen van SPT voldoen. De lijst met uitsluitingen wordt gepubliceerd op de website van het pensioenfonds.

United Nations Global Compact Principles

De United Nations hebben algemene uitgangspunten (de principes) opgesteld waar ondernemingen zich aan zouden moeten confirmeren. Deze 10 principes van de United Nations Global Compact worden onderverdeeld in vier hoofdcategorieën.

Mensenrechten:

- Principe 1: Ondernemingen dienen de bescherming van de internationaal geproclameerde mensenrechten te steunen en te respecteren; en
- Principe 2: ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsomstandigheden:

- Principe 3: Ondernemingen dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
- Principe 4: de uitbanning van alle vorm van verplichte en gedwongen arbeid;
- Principe 5: de effectieve afschaffing van kinderarbeid;
- Principe 6: de uitbanning van discriminatie in arbeid en beroep.

Milieu:

- Principe 7: Ondernemingen dienen een preventieve aanpak van milieuproblemen te ondersteunen;
- Principe 8: initiatieven te nemen om een groter milieubewustzijn te bevorderen; en
- Principe 9: de ontwikkeling en de verspreiding van milieuvriendelijke technologieën stimuleren.

Anti-corruptie:

- Principe 10: Ondernemingen dienen elke vorm van corruptie te bestrijden, inclusief afpersing en omkoping.

Het beleggingsbeleid van SPT is erop gericht om te beleggen in die ondernemingen die voldoen aan bovenstaande principes. Ondernemingen die deze uitgangspunten overtreden worden uitgesloten.

Controversiële wapens

SPT sluit ondernemingen uit die betrokken zijn bij de ontwikkeling, productie, verkoop of het onderhoud van controversiële wapens. Controversiële wapens worden als zodanig beschouwd vanwege de willekeurige en disproportionele humanitaire impact die ze hebben op de burgerbevolking.

Onder controversiële wapens vallen anti-persoonsmijnen, biologische wapens, chemische wapens, clustermunities, wapens met verarmd uranium, nucleaire wapens en wapens met witte fosfor.

Tabaksindustrie

Sinds 2018 sluit SPT ook beleggingen in de tabaksindustrie uit. Zij sluit hiermee aan bij het standpunt van de beroepsvereniging Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde en de Associatie Nederlands Tandartsen.

United Nations Principles for Responsible Investments

Door bovenstaande keuzes te maken, kiest SPT nadrukkelijk voor duurzame en maatschappelijk verantwoorde beleggingen binnen het beleggingsbeleid. Daarom is SPT per 2 juli 2018 tevens ondertekenaar geworden van de door de Verenigde Naties ondersteunde Principles for Responsible Investment (PRI).

PRI is in de wereld de meest toonaangevende voorstander van verantwoord beleggen. PRI onderzoekt wat de implicaties zijn van ESG factoren (Environmental, Social, Governance) op de beleggingen en ondersteunt de ondertekenaars bij het implementeren van deze factoren in hun beleggingsproces en bij hun beleggingsbeslissingen. SPT zal zich in de komende jaren verder verdiepen en committeren aan deze principes door middel van rapportage, deelname aan workshops en kennisuitwisseling.

Voortgaande ontwikkelingen ESG-beleid

Naast het uitsluitingenbeleid is er een trend gaande naar een meer actieve invulling van het ESG-beleid. Zo zijn er bij veel pensioenfondsbeleggers bewegingen gaande richting positieve screening, best in class selectie en engagement. Deze uitgangspunten gaan een stap verder dan het puur uitsluiten van ondernemingen en beogen op basis van dialoog bedrijven te stimuleren om meer rekening te houden met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Gedurende 2018 heeft het bestuur van SPT zich laten informeren over de ontwikkelingen en de beleggingsmogelijkheden op dit gebied. In 2019 gaat het bestuur zich verder verdiepen of ook voor SPT verdergaande stappen op dit gebied wenselijk en mogelijk zijn. Aan het deelnemerspanel van het fonds zal het ESG-vraagstuk worden voorgelegd. Hiermee probeert het bestuur meer inzicht te krijgen over de visie van de deelnemers op dit onderwerp.

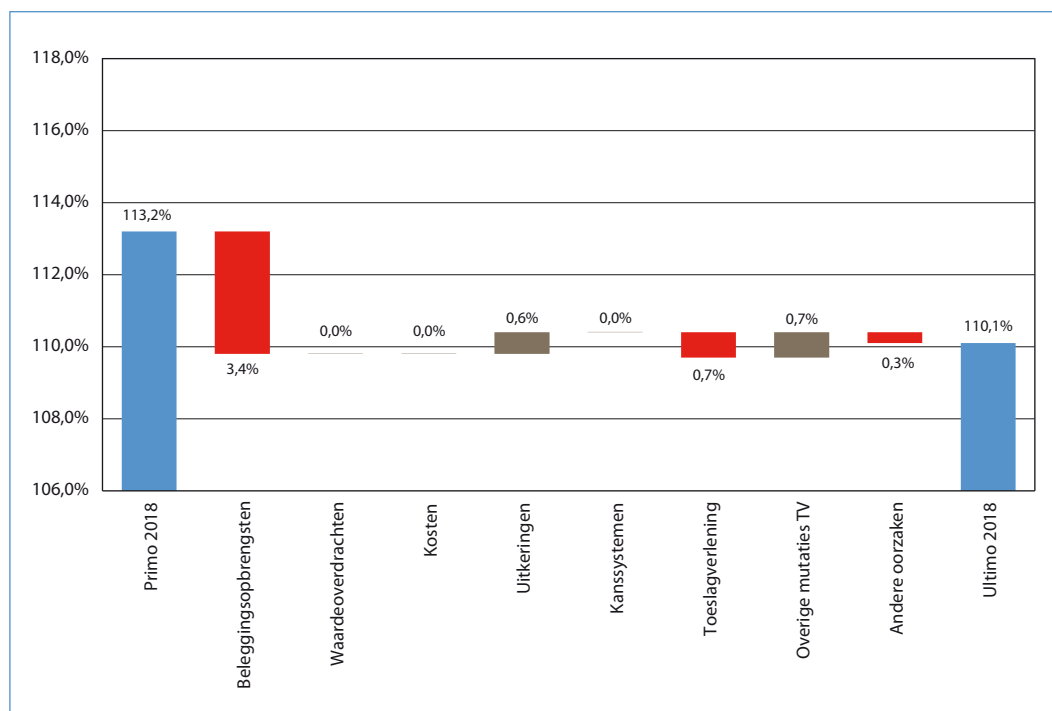
Actuariële analyse

Analyse van het resultaat

De daling van de dekkingsgraad van 3,1%-punt in 2018 volgt uit het resultaat van -€ 54.567 duizend in het boekjaar. In 2017 was er een positief resultaat van € 50.658 duizend. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak ¹⁾. Het effect op de dekkingsgraad van de overgang op de nieuwe AG-prognosetafel en de gewijzigde ervaringssterfte is hierin verantwoord onder "overige mutaties technische voorzieningen" en is als volgt te splitsen:

- wijziging prognosetafel => 0,9%;
- wijziging ervaringssterfte => -0,2%.

Ten aanzien van de grafiek merken wij op dat alle procentuele resultaten individueel berekend zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar. De component "andere oorzaken" is de saldogpost en deze is als gevolg van de gehanteerde methodiek relatief groot.

De component "beleggingsopbrengsten" heeft een negatieve bijdrage geleverd aan de dekkingsgraad. Deze component omvat zowel de wijziging van de rentecurve en de daarmee samenhangende wijziging in het vermogen en de voorziening, als het gerealiseerde overrendement.

¹⁾ De splitsing naar de verschillende mutatie-oorzaken volgt de DNB-jaarstaat J605.

Verzekerdenbestand

	Gewezen deelnemers	Arbeids- ongeschikten	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2017	2.626	19	4.232	6.877
Mutaties door:				
Ingang pensioen	-196	-3	248	49
Uitgaande waardeoverdracht	0	0	0	0
Overlijden	-8	0	-119	-127
Afkoop	-1	0	-3	-4
Andere oorzaken	3	0	-2	1
Mutaties per saldo	-202	-3	124	-81
Stand per 31 december 2018	2.424	16	4.356	6.796

Stand ultimo jaar (in aantallen)	2018	2017	2016	2015
Niet-ingegaan pensioen	2.440	2.645	2.851	3.127
Ingegaan pensioen				
Ouderdomspensioen	3.388	3.256	3.139	2.942
Nabestaandenpensioen	968	976	986	979
	4.356	4.232	4.125	3.921
Totaal aantal deelnemers	6.796	6.877	6.976	7.048

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten bestaan uit de kosten pensioenbeheer en de kosten vermogensbeheer. Bij de weergave van de kosten wordt rekening gehouden met de richtlijnen van de Pensioenfederatie.

De kosten pensioenbeheer omvatten alle kosten die samenhangen met pensioenbeheeractiviteiten, zoals de kosten van de rechten-administratie, pensioenuitkeringen, deelnemercommunicatie, bestuur, VO, advies, ondersteuning, controle en toezicht.

Kosten van het vermogensbeheer bestaan uit:

1. de beheervergoeding aan de vermogensbeheerders, het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten van de accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie.
2. kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht of kosten voor transacties die gedurende het jaar zijn uitgevoerd.

Er vindt geen doorbelasting plaats vanuit het pensioenbeheer aan het vermogensbeheer.

	2018	2017
Pensioenbeheer		
[a] Kosten in euro per deelnemer	425	525
[a2] Kosten in euro per deelnemer volgens definitie SPT	273	324
[a3] Kosten in % van het belegd vermogen	0,10%	0,12%
Vermogensbeheer		
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,15%	0,20%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,02%	0,02%
Totaal vermogensbeheer in % van het belegd vermogen	0,17%	0,22%

Kosten pensioenbeheer

De kosten pensioenbeheer in 2018 per deelnemer (inclusief gewezen deelnemers) bedroegen € 273. Dat bedrag is weliswaar hoger dan de € 251 in de toekomstanalyse (opgesteld eind 2018 met verwacht kostenniveau voor 2019), maar lager dan de grens die door het bestuur als kostenefficiënt wordt beschouwd, namelijk € 350.

Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden [a]. Aanvullend hierop is ook weergegeven wat de kosten zijn als de gewezen deelnemers, inclusief de arbeidsongeschikte deelnemers, worden meegeteld [a2]. Het bestuur is van oordeel dat het kengetal [a2] beter past bij een gesloten fonds als SPT. Tevens zijn de kosten als % van het belegd vermogen opgenomen [a3].

De kostenratio's ontwikkelden zich als volgt:

Kosten van het pensioenbeheer (x € 1.000) ontwikkelen zich als volgt:

	2018	2017
Bestuurskosten	468	476
Kosten pensioenuitvoerder en adviseurs	1.286	1.651
Toezichtkosten	102	104
	1.856	2.231

Tot de bestuurskosten behoren de vergoedingen voor bestuursleden, leden van de raad van toezicht, het Verantwoordingsorgaan en het bestuur van de BPVT. De toezichtskosten zijn de kosten van de externe toezichthouders, namelijk DNB en de AFM. Tot de Kosten pensioenuitvoerder en adviseurs behoren onder meer de kosten van AZL, bestuursondersteuning, communicatie, adviseurs (juridisch en actuair) en de accountantscontrole.

Kosten vermogensbeheer

De kosten voor vermogensbeheer zijn in 2017 beïnvloed door een eenmalige BTW naheffingsaanslag. Als deze kosten buiten beschouwing worden gelaten zijn de kosten voor vermogensbeheer in 2018 licht gestegen.

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de beheervergoeding aan de vermogensbeheerders, het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten van de accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie. Dit betreft een bedrag van € 2.714 duizend, ofwel 0,15% van het gemiddeld belegd vermogen, waarvan € 2.118 duizend als directe kosten vermogensbeheer terug te vinden is in de jaarrekening.

De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht of kosten voor transacties die gedurende het jaar zijn uitgevoerd. De transactiekosten zijn geschat op € 458 duizend, ofwel 0,02% van het gemiddeld belegd vermogen. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op € 3.172 duizend, ofwel 0,17% van het gemiddeld belegd vermogen.

In de onderstaande tabel zijn de kosten verder uitgesplitst naar de verschillende beleggingscategorieën en overige kosten.

Categorie	Totaal beheerfee en transactiekosten (x € 1.000)	Totaal beheerfee en transactiekosten (x € 1.000)
	2018	2017
Aandelen	192	263
Vastrentende waarden	1.067	680
Vastgoed	30	11
	1.289	954
Kosten overlay beleggingen	828	911
Bewaarloon	124	138
Kosten fiduciair beheer	249	249
Advieskosten vermogensbeheer	103	51
Overige kosten	579	1.978 ¹⁾
	1.883	3.327
	3.172	4.281

Kostenbenchmarkonderzoek 2015-2017

SPT heeft in 2018 meegedaan aan een extern kostenbenchmark-onderzoek van Lane Clark & Peacock (LCP). De resultaten zijn gebaseerd op cijfers in de periode 2015-2017 (peer group: 57 fondsen met 2.000 - 6.000 deelnemers).

De pensioenbeheerkosten voor SPT bedragen over de periode 2015-2017 jaarlijks gemiddeld € 464 per deelnemer en zijn daarmee hoger dan het gemiddelde van de peer group (€ 336).

De relatief hoge uitvoeringskosten zijn als volgt te verklaren:

- Incidentele lasten: in 2017 is het fonds geconfronteerd met een bedrag van € 492 duizend aan incidentele lasten, als gevolg van juridische procedures.
- Gesloten fonds / deelnemerdefinitie: gezien het gesloten karakter van het fonds, zijn er geen actieve deelnemers en komen er geen nieuwe deelnemers bij. Alle deelnemers zullen uiteindelijk met pensioen zijn. Vandaar dat SPT een andere deelnemerdefinitie hanteert, waarin ook de gewezen deelnemers worden meegenomen.

Indien de incidentele lasten in 2017 buiten beschouwing wordt gelaten en de kosten ook over de slapers worden omgeslagen, bedragen de gemiddelde kosten over de periode 2015-2017 jaarlijks gemiddeld € 253 per deelnemer en zijn daarmee aanzienlijk lager dan het gemiddelde van de peer group.

¹⁾ Dit is inclusief claim BTW 2010 - 2014 ad € 1.343 duizend

Ten aanzien van de hoogte van kosten baseert het bestuur van SPT zijn oordeel ook op de toekomstanalyse, waarin een aantal relevante grootheden zijn vastgelegd. De toekomstanalyse bevat triggers waarmee beoordeeld wordt of zelfstandige uitvoering van het fonds nog kostenefficiënt is.

In dit verband zijn twee grootheden relevant, namelijk 1) de uitvoeringskosten per deelnemer en 2) de relatieve uitvoeringskosten (de uitvoeringskosten als percentage van de voorziening exclusief de kostenvoorziening).

De vermogensbeheerkosten voor SPT bedragen over de periode 2015-2017 gemiddeld 0,17% van het belegd vermogen en zijn daarmee aanzienlijk lager dan het gemiddelde van de peergroup (0,35%). Bovendien zijn de kosten in 2017 negatief beïnvloed door een BTW-naheffingsaanslag ad € 1.343 duizend.

De relatief lage vermogensbeheerkosten zijn als volgt te verklaren:

- De keuze voor passief beleggen;
- Geen beleggingen in private equity en hedgefonds, waarvoor gemiddeld genomen hogere vergoedingen van vermogensbeheer gelden;
- Afwezigheid van fondsbeleggingen, waarvoor vaak aparte fees voor managers in rekening worden gebracht;
- Beperkt aantal transacties, als gevolg van de buy-and-hold strategie.

SPT verwacht dat de vermogensbeheerkosten op termijn zullen dalen naar ca. 0,15% van het belegd vermogen.

Oordeel van het bestuur over de uitvoeringskosten

Het bestuur is positief over de ontwikkeling van de uitvoeringskosten van het fonds:

- De pensioenbeheerkosten zijn het afgelopen jaar genormaliseerd en weer terug op het niveau dat in het verleden gebruikelijk was. Niettemin zijn de kosten aan de hoge kant in vergelijking met andere fondsen van eenzelfde omvang. De komende jaren zal kostenbeheersing daarom de aandacht van het bestuur blijven vragen.
- De vermogensbeheerkosten van het fonds zijn relatief laag in vergelijking met andere fondsen, mede door de passieve invulling van het beleggingsbeleid.

De totale kosten van het fonds (pensioenbeheer en vermogensbeheer) zijn per saldo laag, en daarmee passend bij het gesloten karakter van het fonds. Gegeven de in 2018 gemaakte afspraken met de stakeholders beoordeelt het bestuur de kosten van het fonds als goed beheersbaar. Aan de hand van de toekomstanalyse wordt jaarlijks beoordeeld of het kostenniveau van het fonds ook op lange termijn verantwoord is.

Governance

De organisatie van SPT is in de statuten vastgelegd. De organisatie van een beroepspensioenfonds is grotendeels wettelijk bepaald in de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). In de Code Pensioenfondsen wordt de organisatie van een pensioenfonds nader omschreven en toegelicht. De Code stelt dat voor een goed bestuur van een fonds de verantwoordelijkheden tussen partijen goed dienen te worden verdeeld door een systeem van controle en evenwicht (checks and balances). Een fonds dat hierin een goed evenwicht kan vinden heeft de meest optimale kans om in het belang van haar deelnemers een zo goed mogelijk pensioen te verzorgen voor gepensioneerden, arbeidsongeschikten en nabestaanden. SPT is voortdurend op zoek naar dat evenwicht. Transparantie en integer handelen zijn daarbij de randvoorwaarden. Hierbij is de rol van de externe compliance organisatie van belang. De compliance officer houdt toezicht op het integer handelen van alle aan SPT verbonden personen. Onderdeel van de governance is een goede balans tussen het interne toezicht op het bestuur door de raad van toezicht (RvT) en het afleggen van verantwoording door het bestuur aan het Verantwoordingsorgaan (VO). Er is van een goede wisselwerking tussen de organen sprake als een kritische houding wordt getoond vanuit vertrouwen in elkaars functioneren. Een open relatie tussen het bestuur en het interne en externe toezicht is van groot belang. SPT legt voortdurend verantwoording af tegenover DNB over belangrijke onderdelen van beleid en de geleverde prestaties. Het bestuur constateert dat er een open relatie met DNB is.

Bestuur

Het bestuur heeft de regie binnen het pensioenfonds. Het is eindverantwoordelijk voor alle genomen besluiten ongeacht of zij taken heeft uitbesteed en geeft actief sturing aan de processen. Voor een kwalitatief goede organisatie van een financiële instelling als SPT dienen hoge eisen aan geschiktheid en deskundigheid van de bestuursleden gesteld te worden. SPT faciliteert dan ook graag opleidingen van de leden van de controlerende en adviserende organen.

Per 1 januari 2018 is Han Bakker formeel benoemd tot voorzitter SPT. Meilof Snijder was in 2018 secretaris van het pensioenfonds en voorzitter van de communicatiecommissie. Fokko Covers was voorzitter van de beleggingscommissie en Sako Zeverijn voorzitter van de uitbestedingscommissie.

Bestuursvergaderingen

In het verslagjaar hebben maandelijks bestuursvergaderingen plaatsgevonden. Tijdens de bestuursvergaderingen komen onder andere onderwerpen aan bod die te maken hebben met de financiële positie van het fonds, wijzigingen in wet- en regelgeving, beleggingsbeleid, risicomanagement, communicatie, governance en uitbestedingsbeleid. Het bestuur heeft in het verslagjaar drie keer vergaderd met het Verantwoordingsorgaan, vier keer met de raad van toezicht en heeft één bijeenkomst gehouden met het Verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht samen. Ook met het BPVT-bestuur hebben twee vergaderingen plaatsgevonden. Daarnaast is regelmatig op informele wijze overlegd met de organen over de governance van het fonds en de risicohouding.

Raad van toezicht

De raad van toezicht (RvT) heeft naast een toezichthoudende taak ook een duidelijk adviserende rol. SPT heeft een raad van toezicht bestaande uit drie onafhankelijke deskundigen. De raad van toezicht doet verslag van zijn bevindingen in dit jaarverslag.

Per 1 juli 2018 heeft Jacqueline Verhulst het voorzitterschap overgenomen van Gerard van de Kuilen. Het bestuur spreekt zijn dank uit voor de inspanningen die de heer Van de Kuilen in zijn rol van voorzitter RvT de afgelopen jaren geleverd heeft ook en vooral op de momenten van onrust binnen SPT.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het VO. Het VO weegt hierbij de belangen van alle deelnemers evenwichtig af. Het VO bestond in het verslagjaar uit vier deelnemers van SPT. Eén lid van het VO was tevens bestuurslid van de beroepspensioenvereniging (BPVT). Het VO doet verslag van zijn bevindingen in dit jaarverslag.

Beroepspensioenvereniging voor Tandartsen en Tandarts-specialisten (BPVT)

SPT heeft met de BPVT de uitvoeringsovereenkomst gesloten. Onderdeel van deze overeenkomst is de toeslagambitie van gemiddeld 1,15% voor de lange termijn.

2018 was het eerste volledige jaar met Ward van Dijk als voorzitter. Aan hem is mede te danken dat er in 2018 nieuwe afspraken zijn gemaakt tussen SPT en de BPVT. Door deze afspraken en de goede samenwerking met het voltallige bestuur van BPVT is de governance van het fonds in rustiger vaarwater terechtgekomen en zijn de kosten gedaald ten opzichte van 2017.

Op 26 juni 2018 heeft de algemene ledenvergadering van de BPVT plaatsgevonden, waarin Meilof Snijder en Sako Zeverijn zijn herbenoemd als bestuurslid van SPT.

Algemene vergadering van deelnemers

Op 26 juni 2018 heeft de algemene vergadering van deelnemers van SPT plaatsgevonden. De vergadering werd bijgewoond door 35 deelnemers. Tijdens de vergadering hebben het bestuur, de RvT en het VO vanuit de eigen invalshoek een toelichting gegeven op het jaarverslag 2017. Daarnaast heeft het bestuur presentaties gegeven over maatschappelijk verantwoord beleggen en de kostenontwikkeling van SPT in vergelijking met andere vergelijkbare fondsen. Tijdens de vergadering werd Peter Melman benoemd tot lid van het VO. Bert Brink en Gerard Vermeulen werden herbenoemd als lid van het VO.

Fondsdocumenten

ABTN

In de bestuursvergadering van april is de ABTN 2018 vastgesteld. De ABTN is beschikbaar op de website van SPT.

Pensioenreglement

Het pensioenreglement is gewijzigd per 1 januari 2018. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Aanpassingen met betrekking tot de informatieverplichtingen aan deelnemers naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet Pensioencommunicatie;
- Tekstuele aanpassing van het artikel over het toeslagbeleid, waarbij de verwijzing naar de Wet verplichte beroepspensioenregelingen is opgenomen.

Het pensioenreglement is beschikbaar op de website van SPT.

Uitvoeringsovereenkomst

In 2009 heeft SPT met de BPVT een uitvoeringsovereenkomst afgesloten. In november 2017 is met de BPVT afgesproken deze overeenkomst uit te breiden met een addendum, waarin de toeslagambitie is vastgelegd. Dit addendum is formeel ondertekend in januari 2018.

Geschiktheid en evaluatie

SPT beschikt over een geschiktheidsplan en heeft dat in 2017 geactualiseerd. In oktober 2018 heeft een zelfevaluatie van het bestuur plaatsgevonden.

Compliance

De compliance officer werkt volgens een compliance jaarprogramma en constateert met betrekking tot 2018 dat SPT beschikt over een gedragscode die geldt voor alle verbonden personen van SPT, zoals leden van het bestuur, VO en RvT. Daarin zijn normen opgenomen m.b.t. nevenfuncties, financieel belang, relatiegeschenken, giften, uitnodigingen en dergelijke. Alle verbonden personen hebben de

vereiste verklaring van naleving van de gedragscode ondertekend. Op basis van de verschaft informatie is door de compliance officer geen overtreding van de gedragscode geconstateerd.

Voorts zijn er enkele regelingen en beleidsdocumenten van SPT aangepast, zoals de gedragscode, de incidenten- en klokkenluidersregeling, het ICT-beleid en de analyse toekomstbestendigheid. Daarnaast heeft de jaarlijkse behandeling van de Systematische Integriteitsanalyse (SIRA) in een workshop met het bestuur plaatsgevonden.

Van belang is ook informatie te krijgen over de partijen aan wie SPT werkzaamheden heeft uitbesteed en na te gaan of die voldoen aan wet- en regelgeving. SPT zet daarom periodiek een compliance questionnaire uit bij de uitbestedingspartijen met daarin vragen over integriteit, beloning, belangenverstrengeling, klokkenluidersregeling, incidenten, fraude, fiscale risico's en privacy. Op basis van de ingevulde questionnaire krijgt SPT een beeld of de uitbestedingspartij aan de belangrijkste wet- en regelgeving met betrekking tot uitbesteding voldoet.

Wet- en regelgeving

AVG

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) ingevoerd. Deze nieuwe wetgeving is van toepassing in de hele Europese Unie en vervangt de oude wet bescherming persoonsgegevens. De AVG heeft als doel om persoonsgegevens en data van burgers beter te beschermen en is uiteraard ook van toepassing op SPT. Onderdeel van de wet is de "verantwoordingsplicht". Dit betekent dat SPT moet kunnen aantonen dat er in overeenstemming met de AVG gehandeld wordt. SPT heeft daartoe onder meer "verwerkersovereenkomsten" afgesloten met partijen die deelnemersinformatie beheren en verwerken, o.a. met de pensioenuitvoeringsorganisatie AZL. Daarnaast heeft SPT een privacybeleid, een privacystatement en een verwerkingsregister opgesteld. Mede hierdoor wordt geborgd dat persoonsgegevens en data van deelnemers volgens de AVG normen beheerd worden. Op 25 mei 2018 was SPT "AVG proof".

IORP II

In januari 2017 is de herziene Europese richtlijn "Institutions for Occupational Retirement Provisions Directive" kortweg IORP II in werking getreden. IORP II heeft als doel om het functioneren van de interne (pensioen)markt te verbeteren en om grensoverschrijdende pensioenactiviteiten beter mogelijk te maken. Verder moet communicatie met deelnemers en gepensioneerden in alle lidstaten van de EU op dezelfde manier plaats gaan vinden. Ook dienen er waarborgen te komen voor integraal en onafhankelijk risicomanagement en beheerste en integere bedrijfsvoering. Uiterlijk januari 2019 dienen de bepalingen uit de richtlijn geïmplementeerd te zijn in de nationale wetgeving van de lidstaten. Dit betekent dat er per 13 januari 2019 aanpassingen hebben plaatsgevonden in de Pensioenwet (PW), de Wet verplichte beroepspensioenregeling (WvB) en de wet Financieel toetsingskader (Wft).

Sleutelfunctiehouders moeten volgens IORP II wetgeving worden benoemd op de gebieden van risicobeheer, actuariaat en interne audit. In december 2018 heeft SPT de sleutelfunctiehouders op de genoemde terreinen benoemd en voldeed daarmee aan de wet die per 13 januari 2019 van toepassing was.

Wet waardeoverdracht klein pensioen

Op 1 januari 2019 is de Wet waardeoverdracht klein pensioen in werking getreden. In het laatste kwartaal van 2018 had SPT voor 218 deelnemers pensioenen in de administratie die kleiner waren dan € 474,11 bruto per jaar, waarvan 17 kleiner dan € 2,00 bruto per jaar. SPT heeft beoordeeld dat er voor nagenoeg al deze pensioenen geen pensioenuitvoerder is waaraan deze kunnen worden overgedragen. Daarom heeft SPT in december 2018 de betreffende deelnemers een aanbieding gestuurd om de pensioenen af te kopen. Aan de deelnemers die akkoord zijn gegaan is begin 2019 een bedrag ineens uitgekeerd. Van de andere deelnemers blijven pensioenen groter dan € 2,00 bruto per jaar tot de pensioendatum in de administratie staan. Pensioenen kleiner dan € 2,00 bruto per jaar zijn begin 2019 vervallen aan het fonds.

Naleving wet- en regelgeving

Het afgelopen jaar zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd.

Toezichthouders

De Nederlandsche Bank (DNB)

In 2018 heeft SPT regelmatig contact gehad met DNB. Begin 2018 heeft het reguliere toezichtsoverleg plaatsgevonden. Hieruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. In juni 2018 heeft SPT de vragenlijst niet-financiële risico's aan DNB aangeleverd. Daarnaast hebben bestuursleden diverse bijeenkomsten van DNB bijgewoond.

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

In 2018 heeft SPT geen contact gehad met de AFM.

Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

Er is in 2018 twee keer een datalek gemeld bij de AP. De AP heeft hierop geen acties ondernomen.

Code Pensioenfonds (Code)

In oktober 2018 is de Code geactualiseerd. Het bestuur heeft de naleving van deze aangepaste Code geïnventariseerd. Hierbij is gebleken dat SPT een groot deel van de Code naleeft. Voor enkele onderdelen is dit niet (volledig) het geval. De argumentatie voor afwijkingen van de code en eventuele actiepunten zijn hieronder vermeld.

- *Norm 31: De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn als tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.*
- *Norm 33: In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.*
De huidige samenstelling van zowel het bestuur als het Verantwoordingsorgaan is niet in overeenstemming met de normen zoals die zijn voorgeschreven door de Code Pensioenfonds. Noch het bestuur noch het Verantwoordingsorgaan hebben een vrouw als lid. De ondervertegenwoordiging van vrouwen in het deelnemersbestand van SPT is de reden dat het niet gelukt is tot nu toe om vrouwelijke bestuursleden of leden van het Verantwoordingsorgaan aan te trekken. Ook wat betreft leeftijd geldt dat bestuur en Verantwoordingsorgaan niet zijn samengesteld in overeenstemming met de Code. Een belangrijke oorzaak daarvan is het feit dat bij SPT sinds 1997 geen nieuwe deelnemers meer toetreden. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers is hierdoor hoger dan bij veel andere fondsen. SPT streeft diversiteit binnen de organen na rekening houdend met complementariteit en geschiktheid.
- *Norm 39: Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het Verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het Verantwoordingsorgaan. Een lid van het Verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het Verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.*
Deze norm wordt gedeeltelijk toegepast als gevolg van het feit dat statutair benoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden van het fonds bij de beroepspensioenvereniging (BPVT) is belegd.

Voor een volledig overzicht van de naleving van de Code wordt verwezen naar de bijlage Inventarisatie Code Pensioenfonds.

Klachten- en geschillenregeling

In 2018 heeft één deelnemer beroep gedaan op de klachten- en geschillenregeling. Deze klacht is ultimo 2018 nog in behandeling bij de klachten- en geschillencommissie.

Uitbestedingsbeleid

Het uitbestedingsbeleid is vastgelegd in de fondsdocumenten en wordt periodiek geactualiseerd. SPT heeft delen van haar bedrijfsprocessen uitbesteed aan andere partijen. Aan uitbesteding is voor het pensioenfonds een aantal risico's verbonden. Het bestuur heeft daarom beleid vastgesteld voor de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen.

Het bestuur van het pensioenfonds is en blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de beheersing van het door het pensioenfonds te voeren beleid, ook voor het gedeelte van de werkzaamheden dat is uitbesteed.

Het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds is in overeenstemming met de relevante wetsartikelen (Artikel 43 Wet verplichte beroepspensioenregeling en Artikelen 12, 13 en 14 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling). Voorgenomen nieuwe of gewijzigde uitbestedingen komen volgens dit uitbestedingsbeleid tot stand.

SPT kent de volgende uitbestedingspartijen:

Naam	Dienst(en)/functie(s)
AZL	administratie bestuursadvisering/-ondersteuning adviserende actuariële diensten communicatie verslaglegging
Ernst & Young	accountant
Willis Towers Watson	certificerend actuaris houder actuariële functie (IORP II)
Lombard Odier	hoofd vermogensbeheer
Cardano	vermogensbeheer matchingportefeuille en valutahedge
NN Investment Partners	vermogensbeheer credits
Northern Trust	vermogensbeheer aandelen
Kasbank	custodian
Ory Risk & Compliance	risicomanagement
Compliance & Advisory	compliance officer
DeLorentz & Partners	e-mailprovider
Ibabs	digitaal vergaderportaal

Risicoparagraaf

Inleiding

De risicoparagraaf geeft een beschrijving op hoofdlijnen van het risicomanagement van SPT.

Risicomanagement bij SPT heeft de volgende doelen:

- op een beheersbare manier risico's verbonden aan de missie visie strategie nemen;
- de risico's integraal, dat wil zeggen in samenhang, te bekijken;
- het meten van de effectiviteit van de beheersmaatregelen die behoren bij de risico's;
- het bevorderen van een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is;
- het effectief organiseren van risicomanagement.

Bij het managen van het fonds hoort het nemen van risico's. Cruciaal is het bepalen welke mate van risico SPT bereid is te nemen dan wel te accepteren, af te wijzen, over te nemen of over te dragen. Dit wordt voor ieder risico bepaald. De mate van risico die SPT zelf wenst te dragen staat bekend als de risicobereidheid.

De risicobereidheid geeft aan welke risico's SPT, bij het nastreven van zijn doelen, bereid is te accepteren en in welke mate. De risicobereidheid is gekoppeld aan de missie, visie en strategie van SPT. De risicobereidheid wordt uitgedrukt in kwalitatieve en kwantitatieve maten.

Naast de risicobereidheid heeft SPT ook een risicohouding. De risicohouding van SPT is de mate waarin het pensioenfonds, bereid is risico's te lopen om de missie van SPT te realiseren en de mate waarin het pensioenfonds risico's kan lopen gegeven de specifieke kenmerken van SPT. De risicohouding komt tot uitdrukking in de door het pensioenfonds gekozen ondergrenzen van het pensioenresultaat.

SPT beseft dat risicomanagement geen exacte wetenschap is. De cultuur van SPT is om bij ieder probleem nadrukkelijk het risicoperspectief in ogenschouw te nemen en open discussie te voeren over zichtbare en minder zichtbare kanten van risico. Het risicomanagement komt bovendien, als onderdeel van het functioneren van het bestuur, aan de orde tijdens de zelfevaluatie.

Aan het einde van 2018 heeft SPT de noodzakelijke stappen genomen om per 13 januari 2019 te voldoen de IORP II regelgeving.

Risicomanagementsysteem

SPT draagt de verantwoordelijkheid voor de risico's, verbonden aan de uitvoering van de pensioenregeling. De risico's zijn beschreven en geanalyseerd, en de bruto en netto risicoscores zijn bepaald. De beschrijvingen en de scores zijn de kwantitatieve en kwalitatieve maten van risico.

De beoordeling van bruto- en netto- risicoscores vindt jaarlijks systematisch plaats. Daarnaast worden integriteitsrisico's nog eens apart geanalyseerd. De monitoring van de risico's is verdeeld onder de bestuursleden. Per kwartaal rapporteren de bestuursleden over de ontwikkelingen van de aan hen toegewezen risico's, over de beheersmaatregelen en over de effectiviteit van die beheersmaatregelen.

Bij het bepalen en wijzigen van het beleid, alsmede bij alle besluiten die SPT neemt, vindt steeds een risico- en belangenafweging plaats. Deze afweging wordt in de vergaderverslagen vastgelegd en waar nodig met belanghebbenden gecommuniceerd. De hiervoor bedoelde werkwijze borgt het scheppen en in stand houden van een cultuur van risicobewustzijn. Het bestuur wordt in deze ondersteund en geadviseerd door de beleggingscommissie, de uitbestedingscommissie en de onafhankelijke risicomanager.

Voor zover werkzaamheden aan derde partijen zijn uitbesteed, heeft SPT zich ervan vergewist dat deze partijen hun eigen risicomanagementsysteem hebben, dit systeem periodiek controleren en rapporteren over hun risicobeheersing. SPT heeft met de betrokken partijen waar nodig afspraken gemaakt die contractueel zijn vastgelegd om zijn verantwoordelijkheid met betrekking tot het risicomanagement te kunnen waarmaken.

Het systeem van risicomanagement kent een eerste, tweede en een derde lijn. Risicomanagement in de eerste lijn gebeurt door het bestuur. Voor de tweede lijn zijn de Beleggingscommissie en de Uitbestedingscommissie verantwoordelijk. Risicomanagement in de derde lijn gebeurt door de RvT. Het bestuur wordt bijgestaan door een onafhankelijk risicomanager, die per kwartaal rapporteert aan het bestuur.

Risicohouding

Korte termijn

Het risico op korte termijn wordt bepaald door de waarde van het vereist eigen vermogen (VEV). De korte termijn risicohouding wordt weergegeven als een bandbreedte rond dit VEV. Op basis van de in de IPS beschreven beleggingsmix resulteert een strategisch vereiste dekkingsgraad van 108,0% ultimo december 2018. De hoogte van de strategisch vereiste dekkingsgraad verandert door de tijd als gevolg van wijzigingen in de marktomstandigheden. Derhalve wordt invulling aan de korte termijn risicohouding gegeven door een vaste bandbreedte te definiëren rondom de strategisch vereiste dekkingsgraad waarbinnen de feitelijk vereiste dekkingsgraad op enig moment dient te blijven. De korte termijn risicohouding van het fonds heeft een vaste bandbreedte van -2% en +2% rondom de strategisch vereiste dekkingsgraad in 2018. Dit leidt voor 2018 tot een bandbreedte voor het VEV van 6% - 10%.

Lange termijn

De risicohouding voor de lange termijn wordt bepaald door de vastgestelde ondergrenzen bij het pensioenresultaat op basis van de haalbaarheidstoets. SPT heeft de volgende grenzen bepaald voor het verwachte pensioenresultaat:

- De ondergrens voor het verwachte toekomstige pensioenresultaat ligt op 79,1%.
- In een slecht weer scenario mag maximaal 37,2% worden afgeweken van het verwachte toekomstige pensioenresultaat.
- De ondergrens voor het verwachte toekomstige pensioenresultaat vanuit de financiële positie waarin het fonds beschikt over het VEV ligt op 78,5%.

Als uit de uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet langer wordt voldaan aan de vastgestelde ondergrenzen treedt het bestuur in overleg met het VO en de RvT om te bezien of maatregelen genomen moeten worden.

Om risico's met betrekking tot de ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad te beïnvloeden heeft SPT twee beleidsinstrumenten tot haar beschikking, namelijk het beleggingsbeleid en het toeslagbeleid.

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past SPT de standaard- methode van DNB toe. De validiteit hiervan is getoetst in 2018. Kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen van deze risico's staan in de Risicoparagraaf in de jaarrekening.

Risicocategorieën

Bij het integrale risicomanagement (IRM) maakt SPT gebruik van de Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (hierna: 'FIRM') van DNB. SPT maakt tevens gebruik van de wijze waarop DNB toezicht houdt op financiële instellingen, specifiek ten aanzien van het toezicht op het integraal risicomanagement.

DNB onderscheidt in haar FIRM-model vier categorieën voor financiële risico's en zes categorieën voor niet-financiële risico's:

Financiële Risico's		Niet-financiële risico's	
1a	Renterisico	5	Omgevingsrisico
1b	Valutarisico	6	Operationeel risico
1c	Inflatierisico	7	Uitbestedingsrisico
2	Marktrisico	8	IT-risico
3	Kredietrisico	9	Integriteitsrisico
4	Verzekeringstechnisch risico	10	Juridisch risico

Deze risico's worden gemonitord door het bestuur. Ieder kwartaal wordt een risicorapportage opgesteld en besproken in het bestuur. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past SPT de standaardmethode toe op basis van de zogenaamde wortelformule ($S1$ t/m $S10$). De risico's worden hieronder toegelicht.

Renterisico

Het bestuur constateert dat het matchingmandaat naar behoren heeft gewerkt en dat de beheersmaatregelen effectief zijn. Hierdoor heeft de dekkingsgraad geen enorme wijzigingen gehad. Het bestuur heeft het risico, gelet op de geïmplementeerde beheersmaatregelen, als acceptabel beoordeeld.

Valutarisico

Een deel van de beleggingen is genoteerd in vreemde valuta. Fluctuaties in de valutakoersen zorgen voor volatiliteit in de waarde van de beleggingen en daarmee de hoogte van de dekkingsgraad. Tegenover dit valutarisico staat op lange termijn geen positief verwacht rendement, hoewel er periodes kunnen zijn dat de dekkingsgraad positief beïnvloed wordt door ontwikkelingen in de valuta. SPT hanteert geen visie op ontwikkelingen in valutakoersen. Het valutarisico wordt daarom zoveel mogelijk afgedekt, voor zover kosten en effectiviteit dit toelaten. Aangezien het valutarisico beperkt is, wordt het netto risico door het bestuur als acceptabel beoordeeld.

Inflatierisico

Het is goed om op te merken dat SPT op lange termijn streeft naar gemiddeld 1,15% toeslagverlening per jaar en niet naar een inflatiecompensatie. Omdat inflatie wel van invloed is op de koopkracht van de deelnemers van SPT en mogelijk ook op hun waardering van hun pensioen, worden indicatoren wel bewaakt. Het bestuur is van oordeel dat het risico door de deelnemers wordt gelopen en dat hierover duidelijk is gecommuniceerd. Het bestuur acht het risico acceptabel.

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de waarde van beleggingen in de portefeuille verandert als gevolg van veranderingen in de marktwaaarde van de betreffende beleggingen. Het risico wordt uiteraard gemonitord aan de hand van de rapportages. Het marktrisico heeft een grote impact op het fonds; het bestuur neemt het risico bewust om de toeslagambitie waar te kunnen maken. Het bestuur is van oordeel dat het risico acceptabel is, maar dat bewaking door het bestuur vereist is.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds doordat een debiteur niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Kredietrisico heeft alleen betrekking op het vastrentende gedeelte van de portefeuille. Voor het risicobeheer is van belang te weten dat SPT een belangrijk deel van het vermogen in Money Market Funds (MMF's) belegt. De positie in MMF's bedraagt per 31 december 2018 € 570 miljoen. Het bestuur is van oordeel dat het kredietrisico acceptabel is.

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen niet gefinancierd kunnen worden als gevolg van onjuiste en/of onvoldedige (technische) aannames en grondslagen. Onder dit risico is ook het langlevensrisico en het risico van arbeidsongeschiktheid begrepen. Het bestuur is van oordeel dat het verzekeringstechnisch risico acceptabel is.

Omgevingsrisico

Omgevingsrisico heeft betrekking op de risico's en onzekerheden die een belemmering vormen om de strategie te realiseren en invloed hebben op de langetermijndoelstellingen. Tot de risico's behoort onder meer de kans op meningsverschillen met fondsorganen. Het bestuur is uiterst gemotiveerd om die te voorkomen. Aan het einde van 2018 was het bestuur van oordeel dat het risico acceptabel is, maar dat verbetering vereist is.

Uitbestedingsrisico

SPT maakt voor de beoordeling van uitbestede werkzaamheden gebruik van ISAE-verklaringen, periodieke rapportages, jaarlijkse evaluatie van de dienstverlening en andere, contractueel vastgelegde middelen. SPT bezoekt jaarlijks de belangrijkste dienstverleners (on site bezoek), zodat het kennis kan nemen van de werkzaamheden en kan spreken met de medewerkers ter plaatse.

De operationele uitvoering van het pensioenbeheer geschiedt door AZL. Voor 2018 heeft AZL een ISAE 3402 type II rapportage opgesteld. Daarnaast is door de directie van AZL een ISAE 3000 type II rapport opgemaakt. Hierin worden de opzet, bestaan en werking van het operationele risicomanagementsysteem getoetst. Dit vervangt het In Control Statement. Deze stukken zijn door SPT geanalyseerd.

Als hoofd vermogensbeheer treedt Lombard Odier op. Lombard Odier heeft een ISAE 3402 type II rapportage opgesteld en deze is door SPT geanalyseerd.

Kasbank is aangesteld als custodian en als rapporteur over het vermogensbeheer. Ook Kasbank heeft een ISAE 3402 type II rapportage ter beschikking gesteld en deze is door SPT geanalyseerd.

SPT heeft een mandaatovereenkomst met Cardano. De overeenkomst heeft betrekking op de ontwikkeling en implementatie van de matchingportefeuille. Ook Cardano heeft een ISAE 3402 type II rapportage ter beschikking gesteld en deze is door SPT geanalyseerd.

Met Northern Trust is een mandaatovereenkomst gesloten voor de aandelen van ontwikkelde markten en de small cap aandelen. Northern Trust heeft een Service Organisation Control (SOC1) rapport opgesteld. SPT heeft deze rapportage geanalyseerd.

SPT heeft met NN Investment Partners (NN IP) voor de bedrijfsobligaties een mandaatovereenkomst. NN IP heeft SPT een ISAE 3402 type II rapportage ter beschikking gesteld en deze is door SPT geanalyseerd.

IT-risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfondsen. Het bestuur heeft geconstateerd dat de uitvoerders het risico van cybercrime met betrekking tot de processen die van belang zijn voor SPT in kaart hebben gebracht en dat de eventuele risico's passen binnen risicoprofiel van de uitvoerders. In 2018 heeft SPT het beleid terzake van IT-risico vernieuwd.

Integriteitsrisico

SPT verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds negatief wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen.

SPT heeft een gedragscode en een compliance-regeling welke gelden voor bestuursleden en adviseurs van het fonds. Daarnaast wordt van dienstverleners en vermogensbeheerders geëist dat deze werken met een compliance- en gedragscode. Het bestuur heeft in 2018 de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) opnieuw geanalyseerd.

Juridisch risico

SPT loopt een juridisch risico indien niet wordt voldaan aan wet- en regelgeving. Naar het oordeel van het bestuur heeft het fonds goede waarborgen ingebouwd om hieraan te voldoen. Dit komt onder meer door het niveau van deskundigheid binnen het bestuur, de contractuele afspraken met de uitbestedingspartners, zo nodig juridische ondersteuning van externe adviseurs, compliance officer, de rol van de certificerend actuaire en accountant, alsmede het toezicht door DNB en AFM.

Geïmplementeerde verbetermaatregelen

De belangrijkste verbetermaatregelen hebben betrekking op de governance. In 2018 heeft het bestuur de governance van het fonds aangepast aan de IORP II wetgeving. Daartoe zijn sleutelfunctiehouders audit, risk en actuariel benoemd.

In de evaluatie van AZL zijn afspraken gemaakt over de bestuursondersteuning. Daardoor is het risico op discontinuïteit bij de bestuursondersteuning afgenomen.

Verklaringen

Met betrekking tot verslagjaar 2018 verklaart SPT:

- De richtniveaus en bandbreedtes per beleggingscategorie passen bij risicohouding voor korte termijn en lange termijn;
- De richtniveaus (normgewichten) uit de IPS zijn in de haalbaarheidstoets doorgerekend en sluiten aan op de risicohouding op lange termijn (pensioenresultaat met ondergrenzen) en de risicohouding op korte termijn (vereist eigen vermogen);
- SPT hanteert bandbreedtes voor de strategische asset allocatie. Deze bandbreedtes hebben een signaalfunctie. De portefeuille wordt jaarlijks geherbalanceerd;
- De bandbreedte voor het vereist eigen vermogen is zodanig gekozen dat zij aansluit bij de te verwachte jaarlijkse fluctuatie van de beleggingscategorieën;
- Het gevoerde beleid past binnen de doelstellingen, de beleidsuitgangspunten en de risicohouding. De doelstellingen en beleidsuitgangspunten zijn verwoord in de vorm van missie en visie. Dit is nader uitgewerkt in de beleggingsstrategie zoals gedocumenteerd in de IPS. De risicohouding is in de ABTN vormgegeven in de vorm van pensioenresultaten (risico op lange termijn) en het vereist eigen vermogen (risico op korte termijn). Uit rapportage blijkt dat het gevoerde beleid aansluit bij de doelstellingen, de beleidsuitgangspunten en de risicohouding;
- SPT gaat geen leningen aan, tenzij de lening tijdelijk wordt aangegaan voor liquiditeitsdoelstellingen;
- SPT treedt niet namens derde partijen op als garant;
- DNB heeft geen maatregelen genomen tegen SPT.

Toekomstparagraaf

Toekomstanalyse

In december 2018 heeft SPT de toekomstanalyse geactualiseerd. Door middel van een evaluatie van een aantal kenmerkende risico's van het fonds is de vraag beantwoord of het pensioenfonds als uitvoeringsvorm nog steeds optimaal is om de strategie van SPT in de praktijk te brengen en de missie te verwezenlijken.

Kernvragen bij de evaluatie zijn:

1. Haalbaarheid van de missie: Kan SPT haar missie van uitzicht op 1,15% verhoging op lange termijn waarmaken? Met andere woorden, kan SPT voldoende beleggingsrisico nemen om de beoogde verhoging mogelijk te maken en tegelijkertijd de kortetermijnrisico's doorstaan?
2. Aanvaardbaar kostenniveau: Zijn de kosten laag genoeg (zowel in relatieve als in absolute zin) om uitholling van de beoogde toeslagverlening te voorkomen en is de kostenvoorziening toereikend?
3. Borging van organisatie en governance: Is de organisatie en governance dusdanig gewaarborgd dat evenwichtige belangenafweging mogelijk is?

Ter beoordeling van deze kernvragen heeft het fonds criteria en triggerniveaus geformuleerd die eens per jaar worden geactualiseerd. Naar aanleiding hiervan komt het fonds tot de volgende conclusie:

1. De missie van SPT kan de komende jaren voldoende worden waargemaakt, en het fonds kan voldoende beleggingsrisico nemen om de toeslagverlening mogelijk te maken.
2. De hoogte van de kostenvoorziening is toereikend om de kosten tot in de verre toekomst te dragen. Met de krimp van het fonds stijgen de kosten per deelnemer slechts weinig.
3. Er is voldoende participatie en contact met de deelnemers om te 'weten wat er speelt' en evenwichtige belangenafweging te waarborgen.

Het bestuur verwacht dat SPT de komende vijf tot tien jaar niet in een situatie terecht komt van noodgedwongen liquidatie of omvorming van het fonds. SPT is zich echter bewust van het feit dat de levensduur van het fonds eindig is. Het fonds zal de toekomstanalyse daarom jaarlijks actualiseren. In 2019 zal door een externe partij een onderzoek naar uitvoeringsalternatieven plaatsvinden.

Mocht een van de criteria niet langer voldoen aan het vereiste triggerniveau dan zal dit aanleiding vormen voor nader overleg met de fondsorganen.

Ondertekening

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Utrecht, 22 mei 2019

Het bestuur van SPT,

Han Bakker (voorzitter)
Fokko Covers
Meilof Snijder
Sako Zeverijn

Personalia

Bestuur

Dhr. J.H. Bakker, orthodontist (1949)	voorzitter, lid dagelijks bestuur
Dhr. ir. F.J.C. Covers CPE (1958)	bestuurslid, voorzitter beleggingscommissie
Dhr. M. Snijder, tandarts, CPE (1949)	secretaris, voorzitter communicatiecommissie
Dhr. drs. W.S. Zeverijn MBA (1957)	vicevoorzitter, lid dagelijks bestuur, voorzitter uitbestedingscommissie

Verantwoordingsorgaan

Dhr. D.H.J.M. Ypkemeule, tandarts (1947)	voorzitter Verantwoordingsorgaan
Dhr. E.R. Brink, tandarts (1942)	lid Verantwoordingsorgaan
Dhr. G. Vermeulen, tandarts (1957)	lid Verantwoordingsorgaan
Dhr. P.R.T. Melman, tandarts (1954)	lid Verantwoordingsorgaan

Raad van toezicht

Mw. mr. J.L. Verhulst CPE (1971)	voorzitter raad van toezicht
Dhr. drs. G.E. van de Kuilen (1964)	lid raad van toezicht
Dhr. D. Wenting AAG RBA (1944)	lid raad van toezicht

Certificerend actuaaris

Dhr. drs. R.T. Schilder AAG	Towers Watson Netherlands B.V., Amsterdam
-----------------------------	---

Accountant

Dhr. drs. P.A.E. Dirks RA	Ernst & Young Accountants LLP, Maastricht
---------------------------	---

Compliance officer

Mw. mr. E. Hoving	Compliance & Advisory B.V., Santpoort-Zuid
-------------------	--

Risk manager

Dhr. mr. drs. R.J.T. Ory	Ory Compliance B.V., Amsterdam
--------------------------	--------------------------------

Bestuursondersteuning

Mw. M.T. de Jong	AZL N.V., Heerlen
Dhr. R.P.A. Meijer	AZL N.V., Heerlen

Fondsmanagement en -administratie

Mw. P. Valk-Noordbruis	AZL N.V., Heerlen
------------------------	-------------------

Actuarieel adviseur

Dhr. S.G.W.R. Smeets AAG MSc	AZL N.V., Heerlen
------------------------------	-------------------

Hoofd vermogensbeheer

Dhr. drs. G.R. Jansen	Lombard Odier Asset Management (Europe) Limited, Amsterdam
Dhr. drs. A.J. Streuding	Lombard Odier Asset Management (Europe) Limited, Amsterdam

Nevenfuncties bestuursleden

Dhr. J.H. Bakker, orthodontist	geen relevante nevenfuncties
Dhr. ir. F.J.C. Covers CPE	• lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Woningcorporaties • lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Equens • lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Nedlloyd • vicevoorzitter Kring van Pensioenspecialisten (KPS)
Dhr. M. Snijder, tandarts, CPE	geen relevante nevenfuncties
Dhr. drs. W.S. Zeverijn MBA	• voorzitter Stichting Pensioenfonds F. Van Lanschot • lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Robeco • voorzitter visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Fresenius • voorzitter raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Woningcorporaties • lid adviesraad IIR

Daarnaast ontplooiën de bestuursleden andere activiteiten met een incidenteel karakter binnen en buiten de pensioensector en/of de tandartssector.

Nevenfuncties raad van toezicht

Dhr. drs. G.E. van de Kuilen	• eigenaar Cavani Analyse & Advies • voorzitter Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf • lid raad van toezicht Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie • lid van diverse visitatiecommissies • lid raad van commissarissen en voorzitter Audit & Riskcommissie NV Schade • docent SPO • penningmeester Stichting Perseus
Mw. mr. J.L. Verhulst CPE	• eigenaar PUIK Pensioenadvies • lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten (StiPP) • lid pensioencommissie De Nationale APF • jurist bij Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken • lid van diverse visitatiecommissies
Dhr. D. Wenting AAG RBA	• lid raad van toezicht bedrijfstakpensioenfonds Levensmiddelen • lid raad van toezicht stichting bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoen-, Leder- en Lederwarenindustrie • lid raad van toezicht Heineken Pensioenfonds • lid/voorzitter van diverse visitatiecommissies • bestuurslid Pensioenstichting Van Lunen

Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten

Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen

Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen

Telefoon: 088 - 116 3017

E-mail: infofonds@spt.nl

Website: www.spt.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41179456

Raad van toezicht

Verslag raad van toezicht SPT

Inleiding

Conform de statuten van SPT legt de raad van toezicht (hierna: raad) jaarlijks verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden. Deze verantwoording is vastgelegd in deel A van dit document. Daarnaast stelt de raad van SPT een rapport van bevindingen op waarin waarnemingen en aanbevelingen van de raad over het afgelopen boekjaar zijn opgenomen. Dit rapport vormt deel B van dit document. De voorliggende rapportage is eigenstandig leesbaar en is geen samenvatting.

A. Verantwoording van uitvoering van taken en uitoefening van bevoegdheden

Taken en bevoegdheden

De raad heeft een aantal taken en bevoegdheden. De wettelijke taken zijn ten minste het toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken, het toezien op een adequate risicobeheersing en het toezien op een evenwichtige belangenafweging. Daarnaast richt de raad zich op het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd en op het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de korte en langere termijn. Ook staat de raad het bestuur met advies terzijde.

De raad heeft hiermee als taak de monitoring en beoordeling van het beleidsproces van het bestuur, de algemene gang van zaken binnen het fonds, de beheersing van de risico's en, vanwege de wettelijke taak voor een pensioenfondsbestuur, een beoordeling van de wijze waarop het bestuur de evenwichtige belangenafweging procesmatig heeft ingericht.

Naast de wettelijke taken heeft de raad een aantal wettelijke goedkeuringsrechten en wettelijke bevoegdheden verband houdende met een situatie van disfunctioneren van het bestuur en ten aanzien van de (her-)benoemingsprocedure voor een nieuw bestuurslid.

Conform de statuten van SPT legt het bestuur de vaststelling van de lange termijn ambities van het fonds ter goedkeuring voor aan de raad.

Toezichtkader

De taak van de raad wordt bepaald door het wettelijk kader, inclusief de Code Pensioenfondsen, en de statuten en reglementen van het fonds. Volgens norm 47 van de Code Pensioenfondsen betreft het intern toezicht deze Code bij de uitoefening van zijn taak. De toelichting bij deze norm geeft aan dat het intern toezicht jaarlijks bij voorkeur in het jaarverslag rapporteert aan de hand van de acht thema's van de Code Pensioenfondsen op welke wijze de Code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast.

De thema's zoals in de Code Pensioenfondsen vastgelegd zijn door de raad daadwerkelijk betrokken bij het toezicht. De acht thema's zullen in 2019 door de raad in de gesprekken met het bestuur expliciet aan de orde worden gesteld.

Deze acht thema's zijn:

1. Vertrouwen waarmaken
2. Verantwoordelijkheid nemen
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen

De raad heeft geconstateerd dat het bestuur op gedegen wijze een inventarisatie heeft gemaakt van de naleving van de normen uit de Code Pensioenfondsen door het fonds en het oordeel van de kwaliteit van de verantwoording van het bestuur daarover is naar de mening van de raad adequaat. De raad sluit zich aan bij de bevindingen van het bestuur hieromtrent.

Bij de uitvoering van de wettelijke taken past de raad tevens de VITP-Toezichtcode toe. Deze code is te vinden op www.vitp.nl. De leden van de raad van toezicht zijn lid van de VITP. Op 17 april 2019 heeft de VITP een herziene toezichtcode vastgesteld. De raad heeft vooruitlopend hierop deze principes en normen reeds toegepast bij het opstellen van het rapport over 2018. De principes uit de VITP-Toezichtcode zijn:

1. De zorg voor het pensioen van de deelnemer is leidend voor het toezicht houden;
2. De toezichthouder is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich daarnaar;
3. Toezichthouders dragen zorg voor hun geschiktheid en de effectiviteit van hun werkzaamheden;
4. De toezichthouders leggen verantwoording af over en zijn aanspreekbaar op het gehouden toezicht.

De raad legt in deel B (het rapport van bevindingen) op basis van een fondseigen normenkader, verantwoording af over de door de raad verrichte werkzaamheden. In dat rapport zijn bevindingen en aandachtspunten opgenomen.

Overzicht van gevoerd overleg

In 2018 heeft de raad de gang van zaken binnen het fonds vier maal onderling en vier maal met het bestuur van SPT besproken. Daarnaast heeft de raad overleg gehad met het verantwoordingsorgaan. Er is bovendien meermalen overleg geweest tussen de voorzitter van de raad en de voorzitter van het bestuur en van het VO. Tevens is er regulier overleg geweest met de extern toezichthouder en ook is door de raad gesproken met de beroepspensioenvereniging.

Uitgeoefende bevoegdheden

- In 2018 werd het bestuursbesluit tot vaststelling van het bestuursverslag 2017 en de jaarrekening 2017 goedgekeurd.
- De raad heeft in 2018 de profielschets ten behoeve van de herbenoeming van de heer Covers beoordeeld.

Omdat medio 2018 een wisseling van voorzitterschap van de raad heeft plaatsgevonden en één lid van de raad medio 2019 volgens rooster aftredend is, heeft de raad besloten niet eind 2018 maar begin 2019 een zelfevaluatie te doen. Bij deze zelfevaluatie zijn de principes van de VITP-Toezichtcode als leidraad gebruikt.

B. Rapport van bevindingen en aandachtspunten

Het functioneren van de governance en het bestuur

Norm: Het fonds stelt regelmatig vast of de bestuurlijke inrichting van het fonds doordacht en (nog steeds) adequaat is. De structuur van een fonds dient zodanig te zijn dat goede besturing is geborgd. In dat kader dienen individuele bestuursleden en het bestuur als geheel voldoende geschikt te zijn en is sprake van een duidelijke verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Het bestuur dient een beleid te hebben ter bevordering van diversiteit.

De governance van het fonds als geheel staat geagendeerd voor medio 2019. Na het turbulente jaar 2017 is in 2018 de inrichting van de governance ongemoeid gelaten. Wel is binnen de raad, mede vanwege de continuïteit, het voorzitterschap van Gerard van de Kuilen overgenomen door Jacqueline Verhulst.

De samenwerking tussen bestuur en de raad is onverminderd goed. Hoewel het voor organen en hun leden, maar ook voor de beroepspensioenvereniging, afgelopen jaar zoeken was naar de juiste rolverdeling en verhouding jegens elkaar, constateert de raad dat het fonds op een goed niveau functioneert. Verbeteringen zijn echter mogelijk. Verschillen in taakopvatting zijn geen directe belemmering voor het goed functioneren, maar vragen wel veel aandacht. De raad verwacht dat binnen de nog komende discussie over de governance van het fonds vanaf het tweede halfjaar van 2019 stappen worden gezet om duidelijke afspraken te maken over taken en verantwoordelijkheden tussen de verschillende fondsorganen en met de beroepspensioenvereniging.

De toekomst van het fonds blijft bespreekpunt en keert regelmatig terug op de agenda van de diverse organen. Bij de discussie hieromtrent worden 'triggers' gebruikt die aangeven wanneer er door het bestuur actie is vereist voor nadere invulling van de toekomst van het fonds. Dit geeft voor alle betrokkenen meer duidelijkheid wanneer er actie dient te worden ondernomen.

De raad neemt waar dat de voorzitter van het fonds zijn rol op professionele wijze vervult en de belangen van de belanghebbenden bij het fonds op een goede wijze in de besluitvorming weet te betrekken. De taken worden in het bestuur goed verdeeld en de deskundigheid is van meer dan voldoende niveau op de verschillende beleidsvlakken en wordt door het bijwonen van seminars en congressen, maar ook door het volgen van opleidingen op niveau gehouden danwel vergroot. Het bestuur is hierdoor in staat een onafhankelijk oordeel te vormen ten opzichte van de meer gespecialiseerde gesprekspartners.

Het streven naar diversiteit staat bij het fonds op de agenda, maar de daadwerkelijke diverse invulling van functies blijft achter bij het door het bestuur geformuleerde diversiteitsbeleid (2017).

Het beleid van het bestuur

Norm: Het bestuur heeft tot taak zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de pensioenregeling. Daartoe stelt het bestuur de doelstellingen van het fonds en de gehanteerde uitgangspunten (in overleg met andere organen) vast. Tevens dient het bestuur een visie te hebben op een toekomstbestendige uitvoering. Het beleid en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen dienen voldoende kenbaar te zijn. Er is een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Het bestuur heeft een visie op compliance en integriteit en laat het beleid en de verantwoording hierop aansluiten.

SPT voert het pensioenreglement uit voor tandartsen en tandarts-specialisten. SPT is een gesloten fonds. Missie, visie en strategie sluiten hierop aan. De door het bestuur omschreven doelen en uitgangspunten zijn hier eveneens inherent aan. Dit wordt toegepast in de beleids- en verantwoordingscyclus. De raad constateert dat de risicohouding consistent is met de missie van SPT. De jaarlijkse update van de toekomstanalyse heeft in december plaatsgevonden. Tevens zijn doelstellingen voor het komende jaar geformuleerd.

De raad heeft geconstateerd dat het bestuur in maart 2019 de naleving van de nieuwe Code Pensioenfonds heeft geïnventariseerd en waar nodig acties heeft vastgesteld.

Het beleggingsbeleid zoals dat bij het fonds is uitgewerkt in de Investment Policy Statement, is eind 2018 aangepast, met name op het punt van maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarmee is invulling gegeven aan een al langer lopend traject om het verantwoord beleggen nader vorm te geven. Het beleid van het bestuur is beheerst en integer met oog voor de risico's die het fonds loopt. Het redelijk defensieve beleggingsbeleid, passend bij het risicoprofiel en in overeenstemming met de risicohouding en ambities heeft geleid tot een beleidsdekkingsgraad waarmee ook weer een kleine verhoging van de pensioenen mogelijk werd.

De compliance functie wordt ingevuld door een externe compliance officer, die toegevoegde waarde levert. Bij de implementatie van de AVG (privacywetgeving) is door de compliance officer bijvoorbeeld advies gegeven. Ook op andere dossiers heeft de compliance officer input geleverd. De raad zal in 2019 met het bestuur bespreken in hoeverre aan de destijds geformuleerde ambities wordt voldaan.

De uitvoering en uitbesteding door het fonds

Norm: De algemene gang van zaken in het fonds voldoet aan de eisen van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het bestuur dient in control te zijn en een visie te hebben op de uitvoering en uitbesteding van de activiteiten. Daarbij is het van belang dat het bestuur zicht heeft op het niveau van de kosten en op de keten van uitbesteding.

De ondersteuning door AZL is thans goed te noemen en de uitvoering van de werkzaamheden eveneens. De in 2018 ontstane continuïteitsproblemen met betrekking tot de bestuursondersteuning zijn opgelost maar het blijft zaak dit in de gaten te houden, mede gezien de ontwikkelingen en reorganisatie bij AZL. Het bestuur heeft hiervoor de nodige acties ondernomen.

Partijen waar werkzaamheden aan worden uitbesteed, worden op regelmatige basis geëvalueerd. Hetzelfde geldt ten aanzien van de adviseurs waarmee het bestuur werkt.

Adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging

Norm: De organisatorische inrichting van het fonds staat in voldoende mate borg voor een continu inzicht in en overzicht van de belangrijkste risico's in hun onderlinge samenhang en het bestuur draagt zorg voor een evenwichtige belangenafweging.

Het bestuur onderkent het belang van de evenwichtige belangenafweging. Bij besluitvorming wordt hier uitdrukkelijk rekening mee gehouden en de afweging van belangen wordt voldoende vastgelegd. Het risicomanagementbeleidsplan met bijbehorende rapportages heeft in 2018 naar behoren gewerkt. De raad heeft in 2018 speciaal oog gehad voor de werking van de "3 lines of defence". Naar aanleiding van wetgeving (IORP II) en daarmee de introductie van sleutelfuncties zal de inrichting en de werking van het risicomanagement ook in 2019 speciale aandacht krijgen van de raad. De raad ziet als aandachtspunt het expliciet maken van de risicomanagementfunctie bij besluitvorming, door de extern risicomanager (tevens vervuller van de sleutelfunctie), of door het bestuurslid dat sleutelfunctiehouder risicomanagement is. Voorstellen dienen altijd voorzien te zijn van een risicoparagraaf. De raad heeft hier reeds over gesproken met het bestuur en de risicomanager.

Financiering

Norm: Het fonds zorgt voor een deugdelijke toekomstbestendige financiële opzet, die in overeenstemming is met de uitgangspunten, ambitie en risicohouding van het fonds.

Er wordt een consistent financieel beleid gevoerd, in lijn met de geformuleerde missie, visie en strategie. Het bestuur heeft voldoende aandacht voor verwachtingen van de belanghebbenden, mede in relatie tot de ambitie van het fonds. De haalbaarheidstoets heeft een vaste plek gekregen en wordt jaarlijks uitgevoerd.

In 2018 is een ALM-studie uitgevoerd waarbij de organen van het fonds betrokken zijn, alsmede de beroepspensioenvereniging. De uitkomsten van de ALM-studie zijn met de organen besproken en zijn verwerkt in het IPS 2019.

Communicatiebeleid

Norm: Het bestuur zorgt voor transparante, toegankelijke en begrijpelijke communicatie met alle belanghebbenden.

Het bestuur maakt gebruik van een communicatiebeleidsplan waarin het communicatiebeleid (2017-2019) is vastgelegd. De website stelt het bestuur in staat te meten of de ingezette middelen effectief zijn. De in 2018 verscherpte privacywetgeving heeft het gebruik van mailadressen bemoeilijkt. Er is een deelnemerspanel gevormd om meer zicht te krijgen op de beleving en de behoeften van de achterban. Naar de waarneming van de raad spant het bestuur zich in de informatie aan een ieder op toegankelijke en begrijpelijke wijze over te brengen. De raad ziet dat de kwaliteitsslag die in 2017 is gemaakt wordt voortgezet.

Goedkeuring jaarverslag

Norm: Het bestuursverslag en jaarrekening geven goed inzicht in de gevolgde bestuursprocessen, risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging.

Verklaring raad van toezicht:

De raad heeft het bestuursbesluit tot vaststelling van onderhavig bestuursverslag en jaarrekening goedgekeurd. Het bestuursverslag en jaarrekening geven goed inzicht in de gevolgde bestuursprocessen, risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging.

De raad dankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de open en constructieve samenwerking.

Raad van toezicht SPT, Utrecht, 22 mei 2019

Jacqueline Verhulst (voorzitter)

Gerard van de Kuilen

Dick Wenting

Reactie bestuur

Het bestuur heeft met genoegen kennisgenomen van het verslag van de raad van toezicht SPT over het jaar 2018. Het verslag geeft blijk van de hoge mate van betrokkenheid bij het pensioenfonds van de raad van toezicht.

In het verslag klinkt waardering door voor de inzet van het bestuur en de bereikte resultaten.

Kanttekeningen worden geplaatst bij de invulling van de risicomanagementfunctie bij de bestuurlijke besluitvorming. Het bestuur is zich hiervan bewust en zal dit betrekken bij de actualisering van het risicomanagementbeleid in 2019. Daarnaast heeft de raad van toezicht aandacht gevraagd voor het diversiteitsbeleid. Hoewel niet op voorhand eenvoudig, streeft ook het bestuur naar een verbetering van de uitvoering van het diversiteitsbeleid.

Er is in 2018 volgens de raad van toezicht sprake geweest van open en constructief overleg. Een mening waar het bestuur zich van harte bij aansluit. Het bestuur zal zich hier ook de komende tijd volledig voor inzetten.

Het bestuur dankt de raad van toezicht voor haar steun en kritische adviezen in het afgelopen jaar.

Verantwoordingsorgaan

Oordeel Verantwoordingsorgaan SPT

*“Het verhaal van de mens kent maar twee of drie variaties die zichzelf eindeloos en ongegeneerd herhalen.
Alsof elk verhaal nieuw is en nog nooit gebeurd.”*

Inleiding

Niccolò di Bernardo dei Machiavelli heeft al eens aangegeven dat een wijs heerser kijkt naar de toekomst en daar in het heden zijn maatregelen voor neemt. Een gelijke situatie als waarin een pensioenfonds verkeert. Kijken naar de toekomst en nu al maatregelen nemen om de belangen van deelnemers veilig te stellen.

Gezien de financiële resultaten van ons pensioenfonds heeft het Bestuur voor de tweede keer op rij een indexatie kunnen toekennen. Een duidelijk gevolg van de ingeslagen weg op het gebied van vermogensbeheer, waar nu de vruchten van geplukt worden. Ofschoon in de wereld van pensioenfonds veranderingen aan de orde van de maand zijn, wordt ons pensioenfonds hierdoor wat minder geraakt. Dit ook omdat wij een gesloten pensioenfonds zijn; de werkzaamheden voor het Bestuur zijn daardoor minder belastend dan bij een doorsnee pensioenfonds.

Het Verantwoordingsorgaan (VO) dient een oordeel te geven over:

- het handelen van het Bestuur
- het door het Bestuur voorgenomen en uitgevoerde beleid.

Bevindingen

Vorig jaar heeft het VO in haar oordeel over het verslagjaar ondubbelzinnig aangegeven dat 2017 zeer turbulent verlopen is door de verstoorde verhouding tussen de besturen van SPT en BPVT.

Op de ADV/ALV zijn door de deelnemers respectievelijk leden duidelijke standpunten ingenomen, waarmee een basis werd gelegd om tot een betere onderlinge samenwerking te komen.

In dit verslagjaar hebben wij kunnen vaststellen dat een kentering naar normalere verhoudingen tussen alle gremia verder zijn beslag heeft gekregen. Langzaam maar zeker gaat het de goede kant op.

Door het gesloten karakter van SPT heeft het bestuur nog slechts twee kerntaken, waarvan alle werkzaamheden zijn afgeleid, namelijk:

1. het beheer van het opgebouwde pensioenvermogen en
2. het verzorgen van de tijdige en correcte uitbetaling van pensioenen.

Ten aanzien van de eerste taak kan vastgesteld worden dat het Bestuur voor het tweede jaar een toeslag heeft kunnen toekennen, ondanks de achteruitgang op de beurzen die in de laatste maanden van het verslagjaar voor onrust zorgde. Met andere woorden, die taak is en wordt naar behoren uitgevoerd.

De tweede taak, het tijdig en correct uitbetalen van pensioenen, is naar onze indruk op orde. De uitvoering daarvan ligt geheel bij het in Heerlen gevestigde AZL. Een organisatie die voor een aanmerkelijk aantal fondsen als uitvoerende organisatie optreedt.

Adviezen

Het VO heeft in dit verslagjaar geen adviezen, formeel of informeel, hoeven te geven inzake het te voeren beleid.

Taken Verantwoordingsorgaan

Wet- en regelgeving kennen aan het VO een aantal taken en rechten toe, die tot doel hebben de belangen van de deelnemers te beschermen en te behartigen. Zo heeft het VO bijvoorbeeld adviesrecht met betrekking tot onder meer het vaststellen en wijzigen van het pensioenreglement en het beloningsbeleid. Goedkeuringsrecht is onder meer toegekend ten aanzien van beëindiging of liquidatie van het pensioenfonds en aan een eventuele wijziging van de statuten.

De leden van het VO laten zich bij het uitoefenen van hun functie leiden door het besef dat zij de belangen van de deelnemers in het pensioenfonds behartigen. Daarom zien zij toe op de correcte naleving van de regels voor goed pensioenfondsbestuur en op een evenwichtige belangenafweging door het Bestuur van het pensioenfonds.

Samenstelling

In de Algemene Deelnemersvergadering van 2018 is Peter Melman benoemd tot vierde lid van het VO. Met zijn gedrevenheid en diepgaande kennis op het gebied van vermogensbeheer is hij een waardevolle aanvulling aan het VO.

Om de kracht van het VO te vergroten, is Han Verhoeven bereid gevonden om als aspirant-lid deel uit te maken van ons gezelschap. Op de Algemene Deelnemersvergadering van 2019 zal worden voorgesteld om hem te benoemen als lid van het VO.

Het VO zal dan uit vijf leden komen te bestaan, waardoor een nog evenwichtiger afvaardiging van de deelnemers tot stand komt.

Activiteiten

Het VO heeft in 2018 10 reguliere vergaderingen, 4 vergaderingen met Bestuur, 1 vergadering met de Raad van Toezicht, 1 vergadering met de BPVT en 3 vergaderingen met verschillende gremia ten behoeve van het jaarwerk gehad. Daarnaast is er veelvuldig overleg geweest tussen de leden van het VO onderling en tussen de voorzitters van het VO, van het SPT Bestuur en van de Raad van Toezicht.

Ten aanzien van het bevorderen en in stand houden van de benodigde kennis om de werkzaamheden als lid van het VO te kunnen uitoefenen, is ons standpunt dat voor ieder lid afzonderlijk tenminste Deskundigheidsniveau A een vereiste is. Dit is in het verslagjaar gerealiseerd. De opgedane kennis wordt op niveau gehouden door het bezoeken van diverse bijeenkomsten en seminars. In 2019 zullen leden van het VO opleidingen volgen ter verdieping van hun kennis. Het geschiktheidsniveau van het gehele VO is adequaat en ruim voldoende.

Governance

De governance binnen SPT is in de jaren voorafgaande aan het verslagjaar, met enige regelmaat aanleiding geweest tot stevige discussies. Dat er mede door nieuwe wetgeving een en ander moet veranderen is voor alle betrokkenen duidelijk. Het is het plan daar in de tweede helft van 2019 mee te starten en volgend jaar besluiten te nemen.

Jaarrekening 2018

De externe accountant EY doet onder meer toezicht naar de jaarlijkse uitgaven van het fonds. Maar niet op alles. Dit jaar vallen alle posten lager dan € 900.000,- onder hun controlegrens. Veel van de uitgaven ontsnappen dus aan externe controle. Een taak voor het VO om in deze situatie een rol te vervullen. Het VO heeft getracht dit boekjaar meer inzicht te krijgen in de post "Pensioenuitvoerings- en administratiekosten".

Hierin komen alle kosten voor die niet direct te maken hebben met de beleggingen en de uitbetaling van de pensioenen.

De medewerking van de kant van het bestuur verliep redelijk stroef. Dat is niet de bedoeling. In deze kwestie hoort het bestuur open en transparant te zijn.

Door het gebrek daaraan kan het VO zich dan ook geen andere mening vormen m.b.t. deze gemaakte kosten dan dat deze slechts door het bestuur zelf op juistheid en correctheid zijn beoordeeld, dat de externe accountant alles netjes op een rij heeft gezet en dat het VO de optelsom van de diverse geclusterde uitgaven als juist heeft kunnen beoordelen.

Aanbevelingen

In het verslagjaar heeft het Bestuur er voor gekozen een andere certificerende actuaris aan te stellen. Wij bevelen aan een dergelijke actie ook wordt uitgevoerd ten aanzien van de controlerende accountant.

In het verslagjaar heeft het Bestuur er voor gekozen om de ALM-studie 2018 aan alle gremia apart te presenteren. Wij bevelen aan dat dergelijke gremia-overstijgende informatie in één enkele sessie wordt gepresenteerd. Door de onderlinge uitwisseling van vragen en kennis bij deze gremia, wordt synergetische waarde gegenereerd.

Governance-discussies beheersen al jaren de verhoudingen binnen het pensioenfonds. Het Bestuur heeft aangekondigd in 2019 deze problematiek te willen oplossen. Wij bevelen aan dat dit traject voortvarend wordt opgepakt. En dat hierbij uiteraard het belang van de deelnemers voorop staat.

Het VO beveelt het bestuur aan niet alleen sneller maar ook transparanter op verzoeken van het VO te reageren. Dit is niet alleen kostenbesparend, het spaart ook energie en voorkomt ergernis.

Last but not least: de vastgestelde notulen van bestuursvergaderingen bevatten nog steeds onduidelijkheden, met name op het gebied van de totstandkoming van besluiten. Wij bevelen aan dat het Bestuur hier scherp op toeziet.

Conclusie

Het Bestuur is er in geslaagd om de eerder ingezette opgaande lijn qua financiële resultaten vast te houden, waarvoor het VO als vertegenwoordiger van de deelnemers hen zeer erkentelijk is.

Langs deze weg willen we de Raad van Toezicht danken voor haar betrokkenheid en haar overleg met het Verantwoordingsorgaan.

Ook het SPT Bestuur willen we complimenteren voor de geleverde prestaties ten behoeve van het fonds en de deelnemers. Voor het tweede jaar op rij een toeslag (weliswaar gering, maar toch...) is geen vanzelfsprekendheid in deze tijden. Daar valt niets op af te dingen.
Proficiat en chapeau!

Han, Meilof, Sako en Fokko bedankt voor jullie inzet voor het fonds. De onderlinge sfeer is goed en constructief, laten we dat vasthouden!

Dit is het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het boekjaar 2018 van de Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten.

Daan Ypkemeule, voorzitter;
Bert Brink, vicevoorzitter;
Gerard Vermeulen, lid;
Peter Melman, lid;
Han Verhoeven, aspirant-lid

Geraadpleegde bronnen:

ABTN

Accountantsverslag 2018 Ernst & Young (concept)

Actuarieel rapport 2018 AZL (concept)

ALM-studie 2018

Certificerend actuarieel rapport 2018 Willis Towers Watson (concept)

Communicatiebeleidsplan SPT

Deskundigheidsplan SPT

Financieel crisisplan

Gesprekken met diverse deskundigen

Juridische adviezen.

Investment Policy Statement van SPT

Jaarverslag SPT 2018 (concept)

Maandelijkse Overzichten Dekkingsgraden

Maandelijkse Rapportage set tbv DNB

Relevante wet- en regelgeving op pensioengebied

Vastgestelde verslagen van de bestuursvergaderingen 2018

Verslag over 2018 van de Raad van Toezicht (concept)

Reactie bestuur

Het bestuur heeft kennisgenomen van het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het jaar 2018. Het bestuur complimenteert het Verantwoordingsorgaan voor de inspanningen en de werkzaamheden die hebben geleid tot het oordeel.

In het oordeel klinkt waardering door voor de geleverde prestaties van het bestuur over het afgelopen jaar en het realiseren van een gezonde financiële situatie van het fonds.

Het Verantwoordingsorgaan noemt als belangrijkste aandachts- en verbeterpunten het aanstellen van een andere externe accountant, het gelijktijdig presenteren van de ALM-studie aan alle gremia en een extra toelichting op de totstandkoming van de besluitvorming in de notulen op te nemen. Het bestuur zal komend jaar aandacht schenken aan deze adviezen van het Verantwoordingsorgaan.

Overigens is het bestuur van mening dat ondanks het gesloten karakter van het fonds de veranderende wet- en regelgeving niet zorgt voor afname van de verantwoordelijkheden en werkzaamheden van het bestuur.

Het Verantwoordingsorgaan geeft aan dat er sprake is geweest van een goede onderlinge sfeer tussen het bestuur en het Verantwoordingsorgaan, maar ook met de andere gremia. Het bestuur sluit zich aan bij het voornemen deze constructieve wijze van samenwerken voort te zetten.

Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor hun adviezen in het afgelopen jaar.

Jaarrekening

Balans

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2018	2017
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	15.511	17.238
Beursgenoteerde aandelen	341.187	402.911
Vastrentende waarden	1.427.930	1.416.368
Derivaten	68.601	58.357
	1.853.229	1.894.874
Vorderingen en overlopende activa [2]	20.733	19.867
Liquide middelen [3]	12.913	16.833
	1.886.875	1.931.574

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2018	2017
Stichtingskapitaal en reserves		
Algemene reserve [4]	168.790	223.357
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	1.667.852	1.689.550
Kortlopende schulden en overlopende passiva [6]	50.233	18.667
	1.886.875	1.931.574

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2018	2017
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen		
Directe beleggingsopbrengsten [7]	45.261	46.842
Indirecte beleggingsopbrengsten [8]	-51.596	-9.737
Kosten van vermogensbeheer [9]	-2.118	-3.488
	-8.453	33.617
Saldo van overdrachten van rechten (10)		
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	0
Pensioenuitkeringen [11]	-65.957	-64.347
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [12]		
Rentetoevoeging	4.274	3.763
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	65.978	64.476
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	1.821	1.743
Wijzigen marktrente	-48.654	17.447
Resultaat op sterfte	-253	375
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	5	2
Resultaat op mutaties	-266	-159
Wijzigen actuariële grondslagen	9.528	-2.244
Toeslagverlening arbeidsongeschikten	-53	-3
Toeslagverlening gewezen deelnemers	-3.193	-581
Toeslagverlening pensioengerechtigden	-7.489	-1.204
	21.698	83.615
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [13]	-1.856	-2.231
Overige baten en lasten [14]	1	4
Saldo van baten en lasten	-54.567	50.658
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-54.567	50.658

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2018	2017 ¹⁾
Pensioenactiviteiten		
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-65.960	-64.147
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.960	-2.147
	-67.920	-66.294
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	44.446	50.494
Verkopen en aflossingen beleggingen	749.475	497.649
Ontvangen collateral in liquiditeiten	30.540	0
Overig	0	1.345
	824.461	549.488
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-756.991	-470.171
Kosten van vermogensbeheer	-2.128	-3.375
Overig	-1.342	0
	-760.461	-473.546
Mutatie liquide middelen	-3.920	9.648
Saldo liquide middelen 1 januari	16.833	7.185
Saldo liquide middelen 31 december	12.913	16.833

1) Voor de vergelijkbaarheid zijn de cijfers 2017 aangepast

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Alle activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. Indien noodzakelijk voor vergelijkingsdoeleinden is de rubricering van de vergelijkende cijfers aangepast. Dit heeft echter geen invloed op het vermogen en/of resultaat.

Opname en verwijdering van een actief en/of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verbonden partijen

BPVT kan als verbonden partij worden geclassificeerd. De kosten in verband met de uitvoering van de door BPVT te verrichten taken worden door SPT gedragen. Deze transacties zijn onder normale marktvoorwaarden met de verbonden partij aangegaan.

Waardering

Algemeen

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. De kortlopende vorderingen en schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Beleggingen

De beleggingswaarde wordt vastgesteld op transactiedatum.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in vastgoedmaatschappijen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor ter beurse genoteerde vastgoedfondsen wordt de marktwaarde bepaald op de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de waardering wordt ontleend aan de lokale grondslagen van fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Zakelijke waarden

De zakelijke waarden betreffen enkel aandelen. Deze worden op marktwaarde gewaardeerd. Incourante en/of niet aan een effectenbeurs genoteerde beleggingen worden gewaardeerd op basis van de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de fondsmanagers die uitgaan van waardering op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De ter beurse genoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de waardering wordt ontleend aan de lokale grondslagen van fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters. RJ 610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven.

Overige beleggingen

De ter beurse genoteerde overige beleggingen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Vorderingen en overlopende activa

Overige activa en vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden de banktegoeden opgenomen welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort (zgn. Collateral Pledged), blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op de geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de rekening van baten en lasten wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen

De VPV is vastgesteld als de contante waarde van de tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken. Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de technische voorziening voor de vrijgestelde toekomstige opbouw gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige premies met een jaarlijkse stijging van 4%. De kostenvoorziening is vastgesteld als de contante waarde van de verwachte toekomstige kosten, rekening houdend met inflatie.

De technische voorziening is ultimo 2018 vastgesteld op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Als belangrijkste grondslagen voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen worden vermeld:

- Interest: Rentetermijnstructuur van DNB. Gemiddeld gewogen met de VPV kwam de nominale rente eind 2018 overeen met een rekenrente van 1,16% (2017: 1,28%).
- Jaarlijkse interesttoevoeging: Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo jaar is deze gelijk aan - 0,260% (2017: -0,217%).
- Sterfte: Prognosetafel AG2018 (startjaar 2019) met ervaringssterfte SPT 2018.
- Arbeidsongeschiktheid: De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld als de contante waarde van de tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken. Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de voorziening pensioenverplichtingen gebaseerd op 100% van de toekomstige premies met een jaarlijkse stijging van 4%.
- Gehuwdheid: Voor uitgesteld nabestaandenpensioen, behorend bij niet ingegaan ouderdomspensioen wordt het systeem van onbepaalde partner gehanteerd, uitgaande van een gehuwdheidsfrequentie van 100% voor iedere leeftijd tot en met de pensioenleeftijd. Na de pensioenleeftijd wordt het bepaalde partnersysteem gehanteerd.
- Uitkeringen: De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
- Leeftijden: De leeftijd wordt in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.
- Leeftijdsverschil: Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).
- Kosten: De kostenvoorziening is bepaald als de contante waarde van de verwachte toekomstige kosten, rekening houdend met verwachte inflatie. Ultimo 2018 is de hoogte van de kostenvoorziening vergelijkbaar met een opslag op de technische voorzieningen van 3,36%.

Toeslagverlening

Het fonds kent een voorwaardelijk toeslagbeleid. Toeslagverlening vindt plaats indien de beleidsdekkingsgraad zich boven 110% bevindt. In 2018 heeft het bestuur besloten tot een toeslagverlening ad 0,67% per 1 januari 2019.

Schattingwijzigingen

Het Actuarieel Genootschap heeft in september 2018 de prognosetafel AG2018 gepubliceerd. Het fonds is per 31 december 2018 overgegaan op deze nieuwe prognosetafel. Voorheen hanteerde het fonds de prognosetafel AG2016. De technische voorziening van het fonds is door deze wijziging afgenomen met € 12.407 duizend (-0,7%).

Ultimo 2018 heeft tevens een herijking plaatsgevonden van de toegepaste ervaringssterfte naar ervaringssterfte "SPT2018". Voorheen hanteerde het fonds ervaringssterfte "SPT2016". De technische voorziening van het fonds is door deze wijziging toegenomen met € 2.879 duizend (+0,2%).

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, obligaties en derivaten;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de administratie- en beheerkosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Saldo van overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen. De pensioenuitkeringen zijn berekend conform het pensioenreglement en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Bestemming van het saldo

Het resultaat ultimo boekjaar wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld via de directe methode.

Toelichting op de balans

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2017	Aankopen/ verstrek- kingen	Verkopen/ aflossingen	Gerealiseerd resultaat	Ongerea- liseerd resultaat	Stand ultimo 2018
Onroerende zaken						
Aandelen						
vastgoedmaatschappijen	17.238	2.408	-3.174	-153	-808	15.511
Zakelijke waarden						
Beursgenoteerde aandelen	402.911	31.896	-68.356	-1.386	-23.878	341.187
Vastrentende waarden						
Obligaties	886.776	195.030	-201.387	-3.916	-18.295	858.208
Niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen in obligaties	63.819	0	-62.766	-1.053	0	0
Money Market Fund	465.773	527.827	-423.878	0	0	569.722
	1.416.368	722.857	-688.031	-4.969	-18.295	1.427.930
Financiële derivaten						
Valutatetermijntransacties	5.722	0	8.859	-8.859	-9.361	-3.639
Swaps	38.382	86	-84	-2	17.533	55.915
	44.104	86	8.775	-8.861	8.172	52.276
Totaal belegd vermogen	1.880.621	757.247	-750.786	-15.369	-34.809	1.836.904
Waarvan gepresenteerd onder de passiva zijde	14.253					16.325
Belegd vermogen activa zijde	1.894.874					1.853.229

Methodiek bepaling marktwaarde

In de levelclassificatie zijn de beleggingen in de Money Market Funds opgenomen onder de Vastrentende waarden. Dit sluit ook aan met de risicoparagraaf.

In onderstaande tabel is aangegeven op welke manier de marktwaarden zijn afgeleid.

Categorie	Directe markt- notering	Onaf- hankelijke taxaties	NCW ¹⁾ berekening	Andere methode	Stand ultimo 2018
Onroerende zaken					
Aandelen vastgoedmaatschappijen	15.511	0	0	0	15.511
Zakelijke waarden					
Aandelen	341.187	0	0	0	341.187
Vastrentende waarden					
Obligaties	858.208	0	0	0	858.208
Obligatiefondsen	0	0	0	0	0
Money Market Fund	569.722	0	0	0	569.722
Derivaten					
Valutatermijntransacties	0	0	-3.639	0	-3.639
Swaps	0	0	55.915	0	55.915
Totaal	1.784.628	0	52.276	0	1.836.904

Het pensioenfonds heeft eind 2018 € 30,5 miljoen (2017: nihil) aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten en € 26,5 miljoen (2017: € 61,5 miljoen) in de vorm van (staats) obligaties als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking. Het pensioenfonds heeft eind 2018 geen onderpand verstrekt (2017: € 13,8 miljoen) in de vorm van (staats)obligaties als gevolg van negatieve waardeontwikkelingen van de derivaten. Het pensioenfonds stelt geen deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

1) Netto Contante Waarde

Aansluiting beleggingen tussen de jaarrekening en de Risicoparagraaf o.b.v. Look Through:

	Stand ultimo 2018	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Te vorderen dividend- belasting	Toepassen Look Through	Stand ultimo 2018 conform risico- paragraaf
Onroerende zaken	15.511					15.511
Zakelijke waarden	341.187					341.187
Vastrentende waarden	1.427.930				-12.565	1.415.365
Derivaten	52.276					52.276
Overige beleggingen	0	2.910			12.565	15.475
Totaal	1.836.904	2.910	0	0	0	1.839.814

[2] Vorderingen en overlopende activa

Lopende interest en dividend

Interest

Dividend

	2018	2017
Interest	20.001	19.205
Dividend	459	440
	20.460	19.645
Overige vorderingen		
Beleggingen	110	218
Uitkeringen	7	4
Overige vorderingen	156	0
	273	222
Totaal vorderingen en overlopende activa	20.733	19.867

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.

	2018	2017
[3] Liquide middelen		
Banken	12.913	16.833
De liquide middelen, m.u.v. de depotbanken ad € 2.910 (2017: € 6.731), staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Passiva		
[4] Algemene reserve		
Stand per 1 januari	223.357	172.699
Mutatie verdeling resultaat	-54.567	50.658
Stand per 31 december	168.790	223.357
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%
Vereiste dekkingsgraad ¹⁾	108,0%	108,4%
Actuele dekkingsgraad	110,1%	113,2%
Beleidsdekkingsgraad	113,4%	111,9%
[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd:		
– Gewezen deelnemers	495.762	546.749
– Arbeidsongeschikten	8.994	10.432
– Pensioengerechtigden	1.163.096	1.132.369
Stand per 31 december	1.667.852	1.689.550
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	1.689.550	1.773.165
Mutatie boekjaar	-21.698	-83.615
Stand per 31 december	1.667.852	1.689.550
De technische voorziening voor risico pensioenfonds is van langlopende aard.		

1) o.b.v. de strategische beleggingsmix.

	2018	2017
[6] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Beleggingen	255	0
Derivaten	16.325	14.253
Collateral ¹⁾	30.539	0
Uitkeringen	893	950
Loonheffing	1.098	1.064
Claim omzetbelasting	0	1.343
Sociale lasten	294	272
Vermogensbeheerders	362	372
Overige crediteuren	467	413
Stand per 31 december	50.233	18.667
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden die een financiële impact hebben op het verslagjaar.

¹⁾ Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Personeel

Gedurende het boekjaar 2018 had SPT geen personeel in dienst.

Baten en lasten	2018	2017
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[7] Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	614	627
Zakelijke waarden	8.296	8.599
Vastrentende waarden	20.868	23.548
Derivaten	15.561	14.035
Interest liquiditeiten	-93	-72
Overige opbrengsten	15	105
	45.261	46.842
[8] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-153	23
Zakelijke waarden	-1.386	3.088
Vastrentende waarden	-4.969	-3.847
Derivaten	-8.861	28.390
Valutaresultaten	-1.417	-2.154
<i>Niet-gerealiseerde resultaten:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-808	-485
Zakelijke waarden	-23.878	20.041
Vastrentende waarden	-18.295	-26.151
Derivaten	8.172	-28.642
	-51.596	-9.737

	2018	2017
[9] Kosten van vermogensbeheer ¹⁾		
Bewaarloon effecten	-124	-138
Advieskosten	-95	-44
Beheerloon zakelijke waarden	-197	-205
Beheerloon vastrentende waarden	-915	-791
Beheerloon derivaten	-76	-76
Beheerloon overig	-251	-249
Omzetbelasting	312	-1.343
Overige kosten	-772	-642
	-2.118	-3.488
De directe kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De kosten zijn, indien mogelijk, toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën. De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten zijn vastgesteld op basis van schattingen, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen.		
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	-8.453	33.617
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	0
[11] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-57.343	-55.700
Partnerpensioen	-8.594	-8.402
Wezenpensioen	-53	-72
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-23	-21
Mutatie niet opgevraagde pensioenen	56	-152
	-65.957	-64.347
[12] Mutaties voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen	21.698	83.615

1) Voor een uitsplitsing van de kosten vermogensbeheer naar de verschillende beleggingscategorieën wordt verwezen naar het bestuursverslag. Deze kosten zijn niet direct aan te sluiten op de jaarrekening, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.

	2018	2017
[13] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratiekosten	-970	-975
Actuariskosten - Certificering	-20	-18
Actuariële advisering	-112	-85
Accountantskosten (controle jaarrekening) ¹⁾	-40	-31
Juridische kosten	-13	-439
Notariskosten	-10	-9
Bezoldiging bestuursorganen SPT	-393	-390
Bestuursvergoeding BPVT	-32	-69
Opleiding	-43	-17
Toezicht DNB en AFM	-102	-104
Compliance	-47	-32
Lidmaatschap Pensioenfederatie	-17	-12
Overige kosten	-57	-50
	-1.856	-2.231
[14] Overige baten en lasten		
Overige	1	4
	1	4

Bezoldigingen

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten (SPT), de raad van toezicht en het Verantwoordingsorgaan hebben in 2018 een kostenvergoeding van totaal € 393 duizend ontvangen. De bestuursleden ontvangen een vergoeding die is gerelateerd aan de rol die zij vervullen in het bestuur en in de diverse commissies voor het fonds. De bezoldiging van bestuursleden, leden van het Verantwoordingsorgaan en van de raad van toezicht is in lijn met de principes voor beheerst beloningsbeleid.

Er zijn alleen vaste vergoedingen en er zijn geen prikkels die zouden kunnen leiden tot het nemen van risico's.

	2018	2017
Dit bedrag is als volgt verdeeld:		
– Bestuursleden	246	243
– Raad van Toezicht	75	73
– Verantwoordingsorgaan	72	74
	393	390

¹⁾ Hiernaast heeft er geen andere dienstverlening plaatsgevonden door de accountant. De wettelijke controle jaarrekening betreft eveneens de wettelijke controle op de verslagstaten ten behoeve van De Nederlandsche Bank. De kosten 2018 bestaan uit kosten voor controle van het jaarwerk 2018 (40). Voor 2017 bestaan deze uit kosten voor controle van het jaarwerk 2017 (34) minus te hoog geraamde kosten voor het jaarwerk 2016 (-3).

Actuariële analyse van het resultaat

De ontwikkeling van het fonds in het boekjaar volgt uit de hierna gegeven analytische verlies- en winstrekening.

	2018	2017
Beleggingsopbrengsten	-52.833	54.827
Administratiekosten	-35	-488
Uitkeringen	21	129
Sterftekansen	-253	375
Arbeidsongeschiktheid	5	2
Reguliere mutaties	-266	-159
Wijziging actuariële grondslagen	9.528	-2.244
Toeslagverlening	-10.735	-1.788
Andere oorzaken	1	4
	-54.567	50.658

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2018 als volgt te verdelen:

	2018
Algemene reserve	-54.567
	-54.567

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. In deze paragraaf wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt, is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt.

Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) volgt uit de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De standaard risicofactoren worden in de solvabiliteitstoets onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10 meegenomen. Vanaf 2016 wordt geen rekening meer gehouden met eventuele additionele risico's. Hieromtrent heeft afstemming plaats gevonden met bestuur, certificerend actuaris en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategisch vereiste dekkingsgraad ultimo 2018 van 108,0% en 2017 van 108,4%.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij de procentuele buffers rekening gehouden wordt met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

	2018		2017	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	9.854	0,3	11.770	0,3
Aandelen- en vastgoedrisico (S2)	108.100	6,1	109.866	6,1
Valutarisico (S3)	0	0,0	0	0,0
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	27.032	1,0	34.665	1,4
Verzekeringstechnisch risico (S6)	36.650	0,6	36.900	0,6
Liquiditeitsrisico (S7)	0	0,0	0	0,0
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Operationeel risico (S9)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Totaal som van de S-en	181.636	8,0	193.201	8,4
Diversificatie/correlatie	-48.054		-51.986	
Totaal vereist eigen vermogen	133.582	8,0	141.215	8,4
Actuele dekkingsgraad		110,1		113,2
Beleidsdekkingsgraad		113,4		111,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,0
Strategisch vereiste dekkingsgraad		108,0		108,4
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		107,8		108,9

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2018 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds niet in een tekort verkeert. In het boekjaar 2018 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 113,4%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2017 van 111,9%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 1,5%-punt.

Renterisico (S1)

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen.

Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

- duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 12,5
- duratie van de pensioenverplichtingen 12,5

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	€	%	€	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	60.779		60.779	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	51.392		50.925	
Renterisico	9.387	0,3	9.854	0,3
Afdekkingspercentage (B/A)		84,6		83,8

Derivaten

Met behulp van derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 85% van het renterisico af.

Het renterisico is afgedekt door middel van rentederivaten. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 2,9 naar 12,5 jaar.

Het beleggingsbeleid van het fonds is erop gericht dat bij materiële neerwaartse renteveranderingen het renterisico voor circa 85% is afgedekt. Ten behoeve van het vereist eigen vermogen is de door te rekenen renteschok wettelijk voorgeschreven. Het feitelijke renteafdekkingspercentage dat hieruit volgt is ultimo 2018 gelijk aan 84,6%.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico € 9.387 (0,3%) en voor het strategisch renterisico € 9.854 (0,3%) ultimo 2018.

Aandelen- en vastgoedrisico (S2)

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	348.913	97,8	409.739	97,5
Opkomende markten (Emerging markets)	7.785	2,2	10.410	2,5
	356.698	100,0	420.149	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt € 104.122 (5,8%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico € 108.100 (6,1%).

Valutarisico (S3)

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden, terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen.

Strategisch wenst het pensioenfonds geen valutarisico te lopen. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta. Hierbij geldt dat valuta van opkomende landen een zwaardere schok kennen dan valuta van ontwikkelde landen. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario.

Afdekking van het valutarisico vindt bij SPT plaats via valutatermijncontracten.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	1.524.736	82,7	1.510.880	80,3
Amerikaanse dollar	219.368	11,9	247.705	13,2
Australische dollar	8.839	0,5	10.668	0,6
Britse pound sterling	21.322	1,2	27.530	1,5
Canadese dollar	12.580	0,7	15.773	0,8
Deense kroon	2.285	0,1	2.817	0,1
Hongkongse dollar	4.405	0,2	5.180	0,3
Israëlische sjekel	621	0,0	754	0,0
Japanse yen	32.248	1,7	39.747	2,1
Nieuw-Zeelandse dollar	472	0,0	472	0,0
Noorse kroon	1.426	0,1	1.438	0,1
Singaporese dollar	1.843	0,1	2.306	0,1
Zweedse kroon	4.131	0,2	4.791	0,3
Zwitserse frank	9.177	0,5	11.569	0,6
	1.843.453	100,0	1.881.630	100,0

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	1.841.319	100,1	1.862.991	98,7
Amerikaanse dollar	-11.419	-0,6	3.754	0,2
Australische dollar	-310	0,0	516	0,0
Britse pound sterling	-1.261	-0,1	1.076	0,1
Canadese dollar	-836	0,0	1.027	0,1
Deense kroon	2.285	0,1	2.817	0,1
Hongkongse dollar	4.405	0,2	5.180	0,3
Nieuwe Israëlische sjekel	621	0,0	754	0,0
Japanse yen	-2.445	-0,1	632	0,0
Nieuw-Zeelandse dollar	472	0,0	472	0,0
Noorse kroon	1.426	0,1	1.438	0,1
Singaporese dollar	1.843	0,1	2.306	0,1
Zweedse kroon	4.131	0,2	4.791	0,3
Zwitserse frank	-417	0,0	-402	0,0
	1.839.814	100,0	1.887.352	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2018:

	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	316.583	
Amerikaanse dollar	0	-230.787
Australische dollar	0	-9.149
Britse pound sterling	0	-22.583
Canadese dollar	0	-13.416
Japanse yen	0	-34.693
Zwitserse frank	0	-9.594
	316.583	-320.222

Het ongerealiseerde resultaat per balansdatum, berekend tegen de ultimo van het jaar geldende valutakoersen ad € 3.639 negatief, wordt verrekend in het verloop van de valutatermijncontracten.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt € 3.606 (0,0%) en omdat het fonds in beginsel volgens de IPS strategisch geen valutarisico wil lopen, voor het strategisch valuta risico € 0 (0,0%).

Kredietrisico (S5)

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	296.688	21,0	438.075	30,9
AA	454.796	32,1	488.780	34,6
A	397.266	28,1	398.279	28,1
BBB	131.086	9,3	119.105	8,4
Lager dan BBB	0	0,0	1.480	0,1
Geen rating	135.529 ¹⁾	9,6	-29.351	-2,1
	1.415.365	100,0	1.416.368	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	637.418	45,0	567.446	40,2
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	257.044	18,2	366.101	25,8
Resterende looptijd van 5 tot 10 jaar	253.383	17,9	201.755	14,2
Resterende looptijd langer dan 10 jaar	267.520	18,9	281.066	19,8
	1.415.365	100,0	1.416.368	100,0

1) Dit betreft onder meer beleggingen in het JP Morgan Liquidity Fund, die niet over een rating beschikken, waarvan het risico als zeer laag wordt beoordeeld.

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt, neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van € 28.346 (1,1%) en voor het strategisch kredietrisico van € 27.032 (1,0%).

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt € 36.650 (0,6%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico € 36.650 (0,6%).

Liquiditeitsrisico (S7)

Het fonds loopt het risico dat het niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om op het beoogde moment aan de pensioenuitkeringsverplichtingen te voldoen. Ten behoeve van risicomanagement dient het fonds rekening te houden met liquiditeitsrisico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het Eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het Vereist eigen vermogen voor het liquiditeitsrisico gelijkgesteld aan 0%.

Concentratierisico (S8)

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. In het standaard model is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor het concentratierisico gelijkgesteld aan 0%.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2018		2017	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	1.928	12,4	2.401	13,9
Noord-Amerika	10.067	64,9	10.975	63,7
Azië/Oceanië	3.479	22,4	3.789	22,0
Overig	37	0,2	73	0,4
	15.511	100,0	17.238	100,0

	2018		2017 ¹⁾	
	€	%	€	%
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Participaties in vastgoedmaatschappijen	15.511	100,0	17.238	100,0
	15.511	100,0	17.238	100,0
Aandelen				
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa	80.643	23,6	101.790	25,3
Noord-Amerika	214.245	62,8	243.463	60,4
Midden- en Zuid-Amerika	949	0,3	923	0,2
Azië/Oceanië	44.291	13,0	55.499	13,8
Overig	1.059	0,3	1.236	0,3
	341.187	100,0	402.911	100,0
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Technologie	62.637	18,2	68.385	17,0
Financiële dienstverlening	56.855	16,7	73.240	18,1
Gezondheidszorg	45.156	13,2	48.045	11,9
Cyclische consumptiegoederen	43.906	12,9	51.511	12,8
Industrie	41.830	12,3	52.752	13,1
Defensieve consumptiegoederen	29.507	8,6	34.693	8,6
Energie	19.075	5,6	24.448	6,1
Basismaterialen	17.624	5,2	23.212	5,8
Nutsbedrijven	12.864	3,8	13.488	3,3
Communicatie diensten	9.800	2,9	11.581	2,9
Overig	1.933	0,6	1.556	0,4
	341.187	100,0	402.911	100,0

Op basis van de Look Through-methode zijn voor zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling geen onderliggende posten groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden.

1) Voor de vergelijkbaarheid is de verdeling van de cijfers 2017 aangepast.

	2018		2017 ¹⁾	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	1.213.786	85,7	1.232.861	87,1
Noord-Amerika	104.651	7,4	75.567	5,3
Azië/Oceanië	70.463	5,0	13.712	1,0
Overige	26.465	1,9	93.951	6,6
Midden- en Zuid-Amerika	0	0,0	277	0,0
	1.415.365	100,0	1.416.368	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden. Bij SPT betreft dit alleen beleggingen in staatsobligaties.

	2018		2017	
	€	%	€	%
Duitsland	143.162	10,1	207.349	14,6
Nederland	150.039	10,6	193.960	13,7
Frankrijk	111.420	7,9	164.007	11,6
Money Market Fund	569.722	40,3	465.774	32,9

Ultimo 2018 zijn door SPT zelf geen beleggingen uitgeleend. Het fonds maakt in het beleggingsproces gebruik van beleggingsfondsen. Binnen deze fondsen wordt gebruik gemaakt van het uitlenen van effecten teneinde het fondsrendement te verhogen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen. Ten behoeve van het risicomanagement dient het fonds rekening te houden met operationeel risico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het Eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het Eigen vermogen voor het operationeel risico gelijkgesteld aan 0%.

¹⁾ Voor de vergelijkbaarheid is de verdeling van de cijfers 2017 aangepast.

Actief beheer risico (S10)

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Er worden geen buffers voor dit risico aangehouden, omdat de aandelenportefeuille conform het beleggingsbeleid van het fonds niet actief wordt beheerd.

Vastgesteld te Utrecht, 22 mei 2019

Het bestuur van SPT

Han Bakker (voorzitter)
Fokko Covers
Meilof Snijder
Sako Zeverijn

Raad van toezicht

Jacqueline Verhulst (voorzitter)
Gerard van de Kuilen
Dick Wenting

Overige gegevens

Statutaire bepaling van resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaire ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten, zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Towers Watson Netherlands B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 18.250.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 912.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum tenminste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is tenminste gelijk aan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-Specialisten is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 28 mei 2019

drs. R.T. Schilder AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de staat van baten en lasten over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten (hierna: de stichting) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 18.250.000
Toegepaste benchmark	1,0% van het pensioenvermogen (afgerond) per 31 december 2018, zijnde het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en de algemene reserve.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van de stichting en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht en het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 912.500 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht en het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben in vergelijking met voorgaand jaar geen wijzigingen in de kernpunten van onze controle aangebracht.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. De stichting is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of de stichting voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting '[4] Algemene reserve' van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids) dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2018 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerende actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van de stichting beoordeeld op basis van het certificeringsrapport van de certificerende actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen voor risico pensioenfonds en de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.

Onze controleaanpak	Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maanddekkingsgraden: – Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Voor boekjaar 2018 hebben wij de indexatie van 0,67%, de aanpassing van de AG prognosetafel en de aanpassing van de ervaringssterfte als key items geïdentificeerd. – Wij hebben tevens een plausibiliteitscheck uitgevoerd op de ontwikkeling van de beleggingen voor risico pensioenfonds gedurende 2018 en hebben een vergelijking gemaakt tussen de gerapporteerde dekkingsgraden in de DNB maand- en kwartaalstaten. – Daarnaast heeft de certificerend actuaire een plausibiliteitstoets uitgevoerd op ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. De certificerend actuaire heeft tevens de berekening van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 getoetst. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaire.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2018.
Waardering en toelichting van beleggingen zonder directe marktnotering	
Risico	De beleggingen voor risico pensioenfonds zijn een significante post op de balans van de stichting. Alle beleggingen dienen krachtens de Wet verplichte beroepspensioenregeling te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen voor risico pensioenfonds is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen. De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante-waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij de stichting betreft dit de posities in derivaten, met name swaps. De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2018 (per saldo) € 52,3 miljoen is belegd in derivaten (2,8% van de totale beleggingen). Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen voor risico pensioenfonds zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

Onze controleaanpak	Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met de omvang en het risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2018. – Voor de waardering van de swaps en valutatermijntransacties hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en de in de waardering gehanteerde veronderstellingen zoals rentevolatiliteit en rentecurves beoordeeld aan de hand van marktgegevens. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden zijn onafhankelijke waarderingsspecialisten betrokken. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen voor risico pensioenfonds onderzocht.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfonds zonder directe marktnotering per 31 december 2018 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.
Waardering van en toelichting ten aanzien van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	
Risico	De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds betreft een significante post in de balans van de stichting. De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds dient krachtens de Wet verplichte beroepspensioenregeling te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie(tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij de stichting, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds beschreven in de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds'. Hieruit blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden door toepassing van de meest recente prognosetafel (verlaging voorziening met € 12,4 miljoen) en aanpassing van de ervaringssterfte op basis van nader onderzoek (verhoging voorziening met € 2,9 miljoen).

	Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaire van de stichting. De certificerend actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2018. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetabellen en de effecten van de wijzigingen hierin en de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds per 31 december 2018: – Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaire. – Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaire gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. – Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie en het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken, en het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse beoordeeld. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds onderzocht.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2018 of de toelichting van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van het bestuur;
- de overige gegevens;
- andere informatie, bestaande uit voorwoord voorzitter, kerncijfers, personalia, raad van toezicht, verantwoordingsorgaan en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaet zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Eindhoven, 28 mei 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. P.A.E. Dirks RA

Bijlagen

Begrippenlijst

De gehanteerde begrippen worden ook toegelicht op de website.

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. De ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) gaat nader in op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling, de financiële opzet (waaronder grondslagen), het beleidskader (toeslagen- en beleggingsbeleid), de sturingsmiddelen, de hoofdlijnen van het interne risicobeheersingssysteem alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Accountant

Een accountant is een onafhankelijke derde die beroepsmatig jaarrekeningen controleert, jaarrekeningen opmaakt of financiële administraties voert.

Actieve deelnemer (arbeidsongeschikten)

Een actieve deelnemer is de deelnemer aan de pensioenregeling die pensioen opbouwt in de pensioenregeling. Voor SPT zijn dit de arbeidsongeschikte deelnemers.

Activa

Bezittingen van het pensioenfonds.

Actuariële grondslagen

Dit zijn de veronderstellingen die de actuaris gebruikt bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen. Deze veronderstellingen hebben onder meer betrekking op de gehanteerde rekenrente, de sterftekansen en de kostenopslagen.

Actuaris

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken ten behoeve van de vaststelling van de benodigde koopsommen of premies en de verplichtingen van het fonds (vaststelling voorziening pensioenverplichtingen). Tevens verricht de actuaris risicoanalyses en studies met betrekking tot het afstemmen van verplichtingen en beleggingen.

Actuele dekkingsgraad

De dekkingsgraad waarbij de verplichtingen gebaseerd zijn op de door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur. Zie ook 'Dekkingsgraad'.

ANT

Associatie Nederlandse Tandartsen

Asset Liability Management-studie (ALM-studie)

Deze studie geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van de rechten en verplichtingen van een pensioenfonds en biedt een pensioenfondsbestuur de mogelijkheid diverse beleidsvariabelen (zoals beleggingsbeleid, premiebeleid en toeslagbeleid) in hun onderlinge samenhang te evalueren.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is een bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector. De AFM is toezichthouder op de pensioenfondsen voor zover het gaat om het effectentypisch gedragstoezicht en de controle of pensioenfondsen zich houden aan de wetten en regels die gaan over de informatie die aan deelnemers moet worden gegeven.

Balansrisico

De risico's die het pensioenfonds loopt met betrekking tot de beleggingen in relatie tot de verplichtingen.

Beleggingsbeleid

Een pensioenfonds is verplicht om op prudente wijze te beleggen. Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is enerzijds gericht op het zo veel mogelijk uitsluiten van beleggingsrisico's en anderzijds op het behalen van een zo hoog mogelijk rendement. Bovendien moet de afstemming van beleggingen op de pensioenverplichtingen goed zijn: het pensioenfonds moet op elk moment aan haar uitkeringsverplichtingen kunnen voldoen. Om optimaal aan deze uitgangspunten te voldoen is een juiste samenstelling van de beleggingsmix noodzakelijk, die met behulp van een ALM-studie kan worden vastgesteld.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over beleggingscategorieën, waaronder zakelijke en vastrentende waarden en deelcategorieën daarvan.

Beleidsdekkingsgraad

Het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele maandelijkse dekkingsgraden. Zie ook 'Dekkingsgraad'.

Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfondsen

Voorschriften van De Nederlandsche Bank met betrekking tot de uitbesteding door pensioenfondsen van werkzaamheden aan andere organisaties.

Benchmark

Een maatstaf voor de beoordeling en vergelijking van de performance van beleggers.

Boekwaarde

De waarde waartegen activa en passiva op de balans zijn opgenomen.

Certificerend actuaire

De certificerend actuaire, ook waarmerkend actuaire genoemd, is belast met de beoordeling van de financiële positie van het fonds. Hij geeft jaarlijks een actuariële verklaring af, waarmerkt de actuariële verslagstaten en stelt een rapport op ter onderbouwing van zijn oordeel.

Code Pensioenfondsen

Een code van de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid met normen voor goed pensioenfondsbestuur.

Collateral

In onderpand gegeven zekerheden ter dekking van aangegane marginverplichtingen –dit betreft de verplichting van beleggers om een waarborgsom in geld of dekking in de vorm van effecten te storten bij hun bank of commissionair bij het schrijven van opties of andere afgeleide producten– welke voortkomen uit hoofde van de aangegane derivatenpositie(s).

Compliance

Het toezien op de naleving van wettelijke regels en de gedragscode die het pensioenfonds zelf heeft opgesteld met het oogmerk reputatieschade te voorkomen.

Compliance officer

De compliance officer houdt toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van interne regels en procedures en op de naleving van de gedragscode van het fonds. Het bestuur van het pensioenfonds benoemt een compliance officer. De compliance officer vervult een onafhankelijke rol binnen het pensioenfonds.

Contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen

De waarde die op dit moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten. De contante waarde fluctueert in de tijd vooral ten gevolge van fluctuaties in de rente, maar ook door veranderingen in de levensverwachting. Zie ook het begrip 'Rekenrente'.

Dekkingsgraad

Een maatstaf voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen (AV) en de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) van het fonds, uitgedrukt in een percentage:

$$\text{Dekkingsgraad} = \text{AV} / \text{VPV} \times 100\%.$$

Hierbij is het aanwezige vermogen (AV): het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen en de reserves. Hierbij zijn de verplichtingen (VPV): de voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening.

Er is sprake van onderdekking als het aanwezige vermogen minder bedraagt dan het minimaal vereist vermogen. Het minimaal vereist vermogen bedraagt in beginsel 104% van de voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening. Zie ook 'Actuele dekkingsgraad' en 'Beleidsdekkingsgraad'.

De Nederlandsche Bank

De Nederlandsche Bank (DNB) is een bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan, dat de naleving van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling bewaakt.

Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijvoorbeeld een aandeel), een referentieprijs of een index (bijvoorbeeld de AEX-index). De hoofdvormen van derivaten zijn opties, future-contracten, forwardcontracten en swaps. Ook valutatermijncontracten en swaptions worden als derivaten aangemerkt.

Duration

Aanduiding van de koersgevoeligheid van vastrentende waarden als gevolg van veranderingen in de rentestand.

Effectentypisch gedragstoezicht

Gedragstoezicht dat vooral betrekking heeft op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, zoals de naleving van gedragscodes, corporate governance en dergelijke. Het gedragstoezicht wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten. Een ander onderwerp van aandacht van het gedragstoezicht is de consumentenbescherming. Effectentypisch gedragstoezicht onderscheidt zich van prudentieel toezicht dat wordt uitgeoefend door De Nederlandsche Bank.

Ervaringssterfte

Een correctie op landelijke sterftecijfers zodanig dat naar verwachting de sterftecijfers (inclusief ervaringssterfte) een goede inschatting maken van de sterfteverwachting binnen het fonds. De landelijke sterftecijfers komen voort uit de sterftetafel inclusief sterftetrend.

ESG

Deze afkorting staat voor Environmental, Social & Governance. Het houdt in dat factoren als energieverbruik, klimaat, beschikbaarheid van grondstoffen, gezondheid, veiligheid en goed ondernemingsbestuur worden meegewogen bij de selectie en het beheer van deelnemingen in bedrijven.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Benaming van het toezichtregime dat vanaf 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen. Het Financieel Toetsingskader (FTK) verving de Actuariële Principes Pensioenfondsen. Het FTK is opgenomen in de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Per 1 januari 2015 is deze aangepast en staat sindsdien bekend als het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK).

Forwards / FX forwards / Futures

Een future (of termijncontract) is een financieel contract tussen twee partijen die zich verbinden om op een bepaald tijdstip een bepaalde hoeveelheid van een product of financieel instrument te verhandelen tegen een vooraf bepaalde prijs. Men komt dus een transactie in de toekomst overeen. Verschil tussen een forward en een future is dat een forward niet gestandaardiseerd is en 'over the counter' (OTC) wordt verhandeld. OTC slaat op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen (meestal een bank en een tegenpartij, die ook weer een bank kan zijn) afgesloten worden. Een FX Forward heet ook wel een valutatermijncontract. Dit is een forwardcontract waarmee op termijn een valuta wordt gekocht of verkocht. Meestal wordt een FX Forward gebruikt om het risico van dalen van valutakoersen af te dekken.

Gedragscode

De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders, leden RvT en VO en eventuele adviseurs van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige vertrouwelijke informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Gerealiseerd resultaat

Resultaat na verkoop van de beleggingen.

Gewezen deelnemer

De tandarts of tandarts-specialist die door middel van (een) gedane premiestorting(en) vanwege eigen tandheelkundige verrichtingen aanspraken op ouderdomspensioen jegens het fonds heeft.

Governance

Bestuurlijke organisatie.

Haalbaarheidstoets

Met de haalbaarheidstoets wordt getoetst of het beleid van SPT overeenkomt met de risicohouding. Sinds 2015 moet SPT jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren.

ICT

Informatie- en communicatietechnologie. Hoogwaardige technologie die bestemd is voor het verstrekken en uitwisselen van informatie, met name met behulp van computers, telecommunicatie en informatiesystemen

Indexatie

Zie het begrip 'Toeslag'.

Intern toezicht

Onder intern toezicht wordt verstaan het kritisch bezien van het functioneren van (het bestuur van) het fonds en omvat het ten minste de volgende taken:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het fonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn. Het intern toezicht wordt uitgevoerd door een raad van toezicht.

IPS

Investment Policy Statement. Hierin wordt het strategisch beleggingsbeleid omschreven.

ISAE 3402

De ISAE 3402 is een internationale standaard die toeziet op zogenaamde Third Party Assurance rapportages. Met deze verklaring wordt aangegeven dat een serviceorganisatie alle processen beheerst en onder controle heeft.

De ISAE3402 standaard kent 2 type rapportages:

- Type I: voor de opzet en het bestaan van beheersmaatregelen;
- Type II: naast de opzet en het bestaan ook de effectieve werking van de beheersmaatregelen voor een bepaalde periode.

Kansstelsels

Dit zijn veronderstellingen met betrekking tot onder meer sterfte- en arbeidsongeschiktheidskansen.

KNMT

Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde.

Kosten pensioenbeheer

De kosten pensioenbeheer omvatten alle kosten die samenhangen met pensioenbeheeractiviteiten, zoals de kosten van de rechten-administratie, pensioenuitkeringen, deelnemercommunicatie, bestuur, advies, ondersteuning, controle en toezicht. Deze kosten worden weergegeven als totaal bedrag en per deelnemer.

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer worden weergegeven in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen.

Kosten van het vermogensbeheer bestaan uit:

1. de beheervergoeding aan de vermogensbeheerders, het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten van de accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie.

2. kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht of kosten voor transacties die gedurende het jaar zijn uitgevoerd.

Marktwaaarde

Waarde van een beleggingsobject als het op dat moment verkocht zou worden.

MSCI

MSCI World is een wereldwijde aandelenindex. De index wordt onderhouden door de onderneming Morgan Stanley Capital International (MSCI). De index wordt sinds 1969 berekend en de startwaarde was 100 punten. Bij de berekening van de index wordt geen rekening gehouden met het uitgekeerde dividend. Het is een veel gebruikte standaard benchmark voor wereldwijde beleggingsfondsen.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwen-, weduwnaars-, partnerpensioen en wezenpensioen.

Nominale waarde

De waarde die vermeld staat op een verhandelbaar waardepapier zoals een aandeel of obligatie. Deze nominale waarde wijkt gewoonlijk af van de koers van het waardepapier en is daarom meestal anders dan de boekwaarde.

Ongerealiseerd resultaat

Herwaardering van de beleggingen over het jaar. Gelijk aan het resultaat dat zou zijn gerealiseerd als aan het eind van het jaar alle beleggingen zouden zijn verkocht.

Ouderdomspensioen

Pensioen bestemd voor de financiële verzorging van de pensioengerechtigde nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Overlopende activa

Vooruitbetaalde kosten.

Overlopende passiva

Vooruit ontvangen bedragen.

Partnerpensioen

Pensioen dat wordt uitgekeerd aan de partner en eventuele ex-partner na het overlijden van de deelnemer of gepensioneerde.

Passiva

Eigen vermogen en schulden van het pensioenfonds.

Pensioengerechtigde

De persoon die op grond van het pensioenreglement pensioen ontvangt.

Pensioenresultaat

De verwachte koopkracht op lange termijn. Dit wordt berekend door de som van de verwachte uitkeringen te delen door de som van de verwachte uitkeringen zonder toepassing van kortingen en met toepassing van jaarlijkse volledige toeslagverlening ter grootte van de prijsinflatie.

Pensioenwet

De wet die vanaf 1 januari 2007 de voormalige Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) vervangt.

Performance

Het rendement dat is behaald met de beleggingen.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdomspensioen, partner- en wezenpensioen.

PRI

PRI of UNPRI staat voor (United Nations) Principles for Responsible Investments. Een sterk groeiend internationaal netwerk van beleggers die zich inzetten ter bevordering van de integratie van ESG in het beleggingsproces.

Prudentieel toezicht

Bedrijfseconomisch toezicht dat zich met name richt op de handhaving c.q. waarborging van de financiële soliditeit van het pensioenfonds. Dit type toezicht berust bij De Nederlandsche Bank. Prudentieel toezicht onderscheidt zich van effectentypisch gedragstoezicht dat wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten.

Raad van toezicht

Het instellen van een raad van toezicht is één van de vier opties in de Principes voor goed pensioenfondsbestuur om invulling te geven aan het intern toezicht op pensioenfondsen. Deze raad bestaat ten minste uit drie onafhankelijke deskundigen. Zie ook 'Intern toezicht'.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde vermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt uitgegaan. In het Financieel Toetsingskader wordt de rekenrente bepaald op basis van de rentetermijnstructuur (marktwaarde). De rekenrente is geen vast gegeven, maar een in de tijd fluctuerende variabele.

Rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een rentetermijnstructuur heeft doorgaans een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

Risicomanagement

Risicomanagement is het vakgebied met betrekking tot het identificeren en kwantificeren van risico's en het vaststellen van beheersmaatregelen. Met beheersmaatregelen worden activiteiten bedoeld waarmee de kans van optreden of de gevolgen van risico's worden beïnvloed.

Risicomanager

Dit is de persoon die verantwoordelijk is voor het risicomanagement binnen een organisatie.

SLA

SLA staat voor Service Level Agreement. Een contract tussen dienstverlener en klant met meetbare condities over de te verlenen service.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Sterftetafel

Statistisch overzicht met betrekking tot onder meer sterftekans per leeftijd van een groep personen, zoals bijvoorbeeld alle mannen in de bevolking van Nederland. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetafel betreft de Prognosetafel AG2018.

Sterftetrend

Statistisch overzicht waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte toekomstige verandering van de overlevingskansen. Met ingang van 1 januari 2007 moet de sterftetrend op grond van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (FTK) worden meegenomen bij de vaststelling van de verplichtingen en de actuarieel benodigde premie. De meest recent geschatte sterftetrend is verwerkt in de Prognosetafel AG2018.

Strategische beleggingsportefeuille

De strategische beleggingsportefeuille beschrijft de langetermijnverdeling van de bezittingen over de verschillende beleggingscategorieën.

Swaps

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of bepaald risico (bijvoorbeeld rente) ruilt met de kasstroom of het risico van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'poten' (legs) van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat het afgeleide producten zijn.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een ingegaan pensioen of een aanspraak op pensioen, gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven toeslagregeling.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten bestaan uit de kosten pensioenbeheer en de kosten vermogensbeheer.

Ultimate Forward Rate (UFR)

De verwachte risicovrije rente op lange termijn voor lange looptijden. Sinds eind september 2012 wordt in de bepaling van de rentetermijnstructuur (voor looptijden vanaf 20 jaar) mede rekening gehouden met deze verwachting. De UFR is gelijk aan het 120-maands gemiddelde van de forward rate bij een looptijd van 20 jaar.

Uniform Pensioenoverzicht

Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) informeert een (gewezen) deelnemer en zijn/haar eventuele partner over zijn/haar huidige en toekomstige pensioensituatie. Alle pensioenfondsen en verzekeraars gebruiken dezelfde indeling van het UPO. Hierdoor zijn de bedragen uit de overzichten makkelijk vergelijkbaar. Ook kunnen de bedragen uit de verschillende overzichten eenvoudig bij elkaar worden opgeteld.

Valutarisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Valutatermijncontract

Zie Forwards / FX Forwards / Futures.

Vastrentende waarden

Beleggingen met meestal een vaste looptijd en een overeengekomen plan van rente en aflossing, zoals obligaties. Andere vormen van vastrentende waarden zijn bijvoorbeeld onderhandse leningen en hypotheekleningen.

Verantwoordingsorgaan

Orgaan waaraan het bestuur van het pensioenfonds jaarlijks verantwoording moet afleggen. In dit orgaan zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden vertegenwoordigd.

Volatiliteit

De beweeglijkheid van beurskoersen. Ook wel gebruikt om de beweeglijkheid van de dekkingsgraad aan te geven.

Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

Het op de balans opgenomen bedrag waarover een pensioenfonds moet beschikken om er zeker van te kunnen zijn dat voldaan kan worden aan de pensioenverplichtingen. Dit bedrag fluctueert in de tijd – zie ook de begrippen ‘Contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen’ en ‘Rekenrente’.

Wet verplichte beroepspensioenregeling

De pensioenwetgeving die geldt voor beroepspensioenfondsen.

Wezenpensioen

Een tijdelijke uitkering die kan worden toegekend aan de kinderen, die de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde bij overlijden nalaat en die ten tijde van dat overlijden jonger zijn dan 18 jaar, dan wel studerend of invalide zijn én jonger zijn dan 27 jaar.

Zakelijke waarden

Aandelen en onroerende zaken. Onder onroerende zaken wordt verstaan beleggingen in onroerend goed, zoals kantoren, winkels en woningen. Deze kunnen zowel op directe wijze geschieden als op indirecte wijze door belegging in al dan niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.

Inventarisatie Code Pensioenfondsen

Hoe werkt de naleving van de Code?

De Code is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. In 2018 is de Code Pensioenfondsen geactualiseerd. De normen zijn ingedeeld aan de hand van acht thema's. De Code richt zich op drie functies van goed pensioenfondsbestuur: besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen over wat het pensioenfonds gepland en gerealiseerd heeft. Een goede scheiding van verantwoordelijkheden is van belang, met een systeem van controle en evenwicht tussen de functies. Daarbij dient een pensioenfonds integer en transparant te handelen. Daarnaast is diversiteit belangrijk. Diversiteit in leeftijd, geslacht, achtergrond, opleiding en vaardigheden zorgt voor een meervoudig perspectief in het bestuur, RvT en de verantwoording. Er moet een goede balans gerealiseerd worden in het bestuurlijk proces, waarbij het bestuur in gesprek is met VO en RvT. De Code wil ook gedrag van bestuurders, intern toezichthouders en belanghebbenden in de verantwoordingsfunctie beïnvloeden. Hierbij gaat het om integriteit en transparantie over werkprocessen en beloning. De Code gaat uit van de regiefunctie van het bestuur.

De pensioenfondsen mogen deze Code naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de Code toepast of in het jaarverslag motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is. Hoe het pensioenfonds de normen toepast, hangt mede af van zijn activiteiten en overige specifieke kenmerken. De Code geldt namelijk voor alle soorten pensioenfondsen. Het type pensioenfonds, de bestuursstructuur of het type regeling (DB of DC) kan verschillen, maar ook bijvoorbeeld de omvang van het vermogen en/of de deelnemersaantallen.

De Code en SPT

SPT is een beroepspensioenfonds voor Tandartsen en tandarts-specialisten. Het fonds is sinds 1997 een 'gesloten fonds' met voornamelijk gewezen deelnemers en gepensioneerden. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers is 50 plus en het merendeel van de deelnemers is man.

Nr uit de Code 2018		Wordt nageleefd: Volledig Gedeeltelijk (Nog) niet	Vastgelegd in	Toelichting
Vertrouwen waarmaken				
1.	Het bestuur voert de regeling naar beste vermogen uit, in een evenwichtige afweging van belangen en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid.	Volledig	ABTN 2019	
2.	Het bestuur is verantwoordelijk en zorgt voor de uitvoering van de pensioenregeling. Het heeft een visie op de uitvoering, stelt eisen waaraan deze moeten voldoen en bepaalt welk kostenniveau aanvaardbaar is	Volledig	Uitbestedingsbeleid 2019 en Investment Policy Statement 2019	
3.	Het bestuur stelt een missie, visie en strategie op. Ook zorgt het voor een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordelijkheidscyclus. Daarnaast toetst et bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt zonodig bij.	Volledig	Missie, visie en strategie 2019, ABTN 2019	
4.	Bij alle besluiten legt het bestuur duidelijk vast op grond van welke overwegingen het besluit is genomen.	Volledig	Verslagen van vergaderingen	
5.	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Volledig	Jaarverslag	
6.	Het bestuur houdt rekening met de verplichtingen die het fonds is aangegaan en draagt daarbij zorg voor optimaal rendement binnen een aanvaardbaar risico.	Volledig	Investment Policy Statement 2019	
7.	Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	Volledig	Investment Policy Statement 2019	
8.	Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Ook zorgt het ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is.	Volledig	Risicomanagement beleidsplan 2016	
9.	Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen	Volledig	Noodprocedure spoedeisende situaties 2018	

Nr uit de Code 2018		Wordt nageleefd: Volledig Gedeeltelijk (Nog) niet	Vastgelegd in	Toelichting
Verantwoordelijkheid nemen				
10.	Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Hierbij horen passende sturings- en controlemechanismen.	Volledig	ABTN 2019 Uitbestedingsbeleid 2019	
11.	Bij uitbesteding van taken neemt het bestuur in de overeenkomst met de dienstverlener adequate maatregelen op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft, schade veroorzaakt door handelen of nalaten.	Volledig	Overeenkomsten met uitbestedingspartijen	
12.	Het bestuur zorgt dat het zicht heeft op de keten van uitbesteding.	Volledig	Uitbestedingsbeleid 2019	
13.	Het bestuur zorgt ervoor dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is. Om dit te bereiken maakt het bestuur dit onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van de uitbestedingsovereenkomst of – indien van toepassing – via zijn aandeelhouderspositie.	Volledig	Uitbestedingsbeleid 2019	
14.	Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch en spreekt een dienstverlener aan als deze de afspraken niet of onvoldoende nakomt.	Volledig	Uitbestedingsbeleid 2019	
Integer handelen				
15.	Het bestuur legt de gewenste cultuur vast en stelt een interne gedragscode op.	Volledig	Gedragscode 2018	
16.	De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het fonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring, en zij gedragen zich daarnaar.	Volledig	Gedragscode 2018 Integriteitsbeleid 2018	
17.	Alle nevenfuncties worden gemeld aan de compliance officer.	Volledig	Gedragscode 2018	
18.	Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.	Volledig	Integriteitsbeleid 2018 Gedragscode 2018	
19.	Het lidmaatschap van een orgaan is niet verenigbaar met dat van een ander orgaan binnen het fonds of van de visitatiecommissie.	Volledig	Statuten	

Nr uit de Code 2018		Wordt nageleefd: Volledig Gedeeltelijk (Nog) niet	Vastgelegd in	Toelichting
20.	Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.	Volledig	Incidenten- en klokkenluidersregeling december 2018	
21.	De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	Volledig	Incidenten- en klokkenluidersregeling december 2018	
22.	Het bestuur kent de relevante wet- en regelgeving en interne regels, weet hoe het fonds daar invulling aan geeft en bewaakt de naleving (compliance).	Volledig	Integriteitsbeleid 2018 Gedragscode 2018	
Kwaliteit nastreven				
23.	Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren. De voorzitter is eerste aanspreekpunt; hij/zij is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures.	Volledig	Statuten	
24.	Het bestuur waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.	Volledig	Integriteitsbeleid 2018 Gedragscode 2018	
25.	Ieder bestuurslid heeft stemrecht	Volledig	Statuten	
26.	Het bestuur zorgt voor permanente educatie van zijn leden.	Volledig	Geschiktheidsplan 2017	
27.	Het bestuur staat open voor kritiek en leert van fouten.	Volledig	Klachten- en geschillenregeling 2018, onderdeel van het reglement (bijlage C)	
28.	Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	Volledig	Geschiktheidsplan 2017	
29.	Het eigen functioneren is voor het BO een continu aandachtspunt. Het BO evalueert in elk geval jaarlijks het functioneren van het eigen orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betreft het BO één keer in de drie jaar een onafhankelijk derde partij.	N.v.t.		
30.	Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	Volledig	Geschiktheidsplan 2017	

Nr uit de Code 2018		Wordt nageleefd: Volledig Gedeeltelijk (Nog) niet	Vastgelegd in	Toelichting
Zorgvuldig benoemen				
31.	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn als tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Gedeeltelijk	Diversiteitsbeleid 2017	Benoeming van nieuwe leden wordt bemoeilijkt door samenstelling populatie. Het bestuur heeft beperkt invloed op de samenstelling en/of diversiteit van het VO.
32.	Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Daarbij houdt het rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap	Volledig	Geschiktheidsplan 2017 Functieprofielen	
33.	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Gedeeltelijk	Nvt	Bestuur en VO voldoen niet aan de norm, RvT wel vwb M/V De deelnemers-populatie kent geen deelnemers jonger dan 40 jaar
34.	De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.	Volledig	Statuten	
35.	Het bestuur, het BO en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.	Volledig	Geschiktheidsplan 2017 Diversiteitsbeleid 2017	
36.	Het bestuur, het VO of het BO en de raad van toezicht leggen bij de vacature de eisen voor de vacante functie vast. Hierbij wordt rekening gehouden met de in de normen 31, 32 en 33 opgenomen eisen.	Volledig	Geschiktheidsplan 2017	

Nr uit de Code 2018		Wordt nageleefd: Volledig Gedeeltelijk (Nog) niet	Vastgelegd in	Toelichting
37.	Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht (en/of actief opgeroepen om te zoeken) naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur neemt hierover tijdig contact op met degenen die betrokken zijn bij het voordragen of de verkiezing van kandidaten.	Volledig	Diversiteitsbeleid 2017	
38.	Het bestuur en het BO toetsen voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen. Het VO bevordert dat in de procedure de competentievisie wordt meegenomen, inclusief de diversiteitsdoelstellingen.	Volledig	Diversiteitsbeleid 2017	
39.	Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	Gedeeltelijk	Profielschetsen Statuten	Bestuur wordt benoemd, ontslagen door BPVT
40.	Het bestuur zorgt ervoor dat de statuten een schorsingsprocedure kennen.	Volledig	Statuten	
Gepast belonen				
41.	Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds. Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak, onderneming of beroepsgroep waar voor het fonds de pensioenregeling uitvoert	Volledig	Beloningsbeleid	
42.	De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag.	Volledig	Beloningsbeleid	
43.	Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatie-gerelateerde beloningen. Prestatie-gerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20 procent van de vaste beloning. Ze zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds	Volledig	Beloningsbeleid	
44.	Het bestuur voorkomt dat door een te hoge beloning van de leden van het intern toezicht een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat.	Volledig	Beloningsbeleid	

Nr uit de Code 2018		Wordt nageleefd: Volledig Gedeeltelijk (Nog) niet	Vastgelegd in	Toelichting
45	Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeidsovereenkomst of van een lid van het intern toezicht verstrekt het bestuur geen transitie- of ontslagvergoeding. Bij ontslag van een (andere) medebeleidsbepaler moet een eventuele transitie-of ontslagvergoeding passend zijn gelet op de functie en de ontslagreden.	Volledig	Beloningsbeleid	
Toezicht houden en inspraak waarborgen				
46.	Intern toezicht draagt bij aan effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan beheerste en integere bedrijfsvoering	Volledig	Statuten Reglement RvT	
47.	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Volledig	Jaarverslag	
48.	Leden van het intern toezicht zijn betrokken bij het pensioenfonds en moeten zich zodanig onafhankelijk opstellen dat belangentegenstellingen worden voorkomen. Ze hebben daarbij het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen richting het bestuur.	Volledig	Reglement RvT	
49.	De raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.	Volledig	Statuten Reglement RvT	
50.	Het bestuur weegt de aanbevelingen van de raad van toezicht of visitatiecommissie zorgvuldig en motiveert afwijkingen.	Volledig	Verslagen van vergaderingen	
51.	Het BO voert zijn taak uit als 'goed huisvader' (m/v) voor alle belanghebbenden.	Nvt		
52.	Het BO zorgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren.	Nvt		
53.	Het BO bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst of het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het BO of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt.	Nvt		
54.	BO onderneemt actie als het van oordeel is dat het bestuur niet naar behoren functioneert.	Nvt		
55.	Het bestuur gaat een dialoog aan met het VO dan wel het BO bij het afleggen van verantwoording.	Volledig	Verslagen gezamenlijke vergaderingen/Jaarverslag	

Nr uit de Code 2018		Wordt nageleefd: Volledig Gedeeltelijk (Nog) niet	Vastgelegd in	Toelichting
56.	Het bestuur draagt de accountant of actuaaris die controle uitvoert in beginsel geen andere werkzaamheden op dan controle. Geeft het bestuur wel een andere opdracht, dan vraagt dit zorgvuldige afweging en een afzonderlijke opdrachtformulering	Volledig	Overeenkomsten	
57.	Het bestuur beoordeelt vierjaarlijks het functioneren van de accountant en de actuaaris en stelt het intern toezicht en VO of BO van de uitkomst op de hoogte	Volledig	Uitbestedingsbeleid 2019	
Transparantie bevorderen				
58.	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Volledig	Jaarverslag	
59.	Het bestuur geeft inzicht in het beleid, de besluitvormingsprocedures, de besluiten en de realisatie van het beleid.	Volledig	Jaarverslag	
60.	Het bestuur vervult zijn taak op een transparante (open en toegankelijke) manier. Dat zorgt ervoor dat belanghebbenden inzicht kunnen krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan besluiten en handelingen.	Volledig	Communicatiebeleidsplan 2015-2017	
61.	Het bestuur legt gemotiveerd vast voor welke wijze van uitvoering is gekozen. Deze informatie is beschikbaar voor de belanghebbenden.	Volledig	ABTN 2019 Communicatiebeleidsplan 2015 - 2017	
62.	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden	Volledig	Investment Policy Statement 2019	
63.	Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.	Volledig	Communicatiebeleidsplan 2015 - 2017	
64.	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Volledig	Communicatiebeleidsplan 2015 - 2017	
65.	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Volledig	Klachten- en geschillenregeling 2015	

